

onze zijds gezegd, dat die voortvort kwam uit overwegingen ontleend aan onderwijsbelangen, waaronder de vrijheid om te kris en te kras het land te overdekken met kleine schooltjes, dan doet men alsof men dat niet gelooft, of ook wel doet men alsof dat in 't geheel geen kwaad is, wat ieder die met het onderwijs bekend is, wel beter weet.

Onlangs is als bijlage van de Kamerstukken, begroting van onderwijs, verschenen een „Staat, aanwijzende het vermoedelijk bedrag door het Rijk over 1908 uit te keeren aan de bijzondere lagere scholen” en in dien staat komt ook voor een overzicht van het in 1907 uitgekeerde.

Daaruit blijkt reeds op duidelijke wijze: 1e dat de verbrokkeling van het onderwijs op schrikbarende wijze aan den gang is;

2e dat die verbrokkeling voor de financiën van het Rijk hoogst verderfelijks is en geld, dat voor verbetering van het onderwijs kon worden besteed, door die verbrokkeling, die op zich zelf ook al een kwaad is, wordt weggegooid.

Als bewijs van het eerste kan wel gelden, dat bv. in Amsterdam nu al 85 gesubsidieerde bijzondere scholen zijn. Doordien er een aantal zeer groote zijn, is het gemiddeld aantal kinderen per school niet zoo klein. Doch kijkt men den staat wat nauwkeuriger aan, dan ziet men het anders uitkomen.

Bij die 85 scholen zijn er niet minder dan twintig met minder dan 100 kinderen, in een groote stad een belachelijkheid en een enorme krachtsverspilling. De enkele openbare volksscholen in Amsterdam tellen minstens 250 leerlingen en dat is ook het minimum voor een goede school, omdat dan iedere klas een afzonderlijke leerkracht hebben kan. Ten minste als men, zooals thans regel is, een 40 tal leerlingen per leerkracht rekent.

Te Rotterdam zijn nu al 64 bijzondere gesubsidieerde scholen, te 's Gravenhage 45. En de verbrokkeling gaat door.

De standenschool wordt bij de bijzondere school door het Kuypersche subsidiestelsel zeer vergemakkelijkt. Men scheidt zich af naar kerk en kerkje en verder naar stand en standje, en dat alles steunend op 's Rijks kas.

Hoe het Rijk er voor komt te staan met die verbrokkeling, kan blijken uit een eenvoudige opsomming van een aantal gesubsidieerde scholen en wat die scholen aan het Rijk kosten per kind.

Het volgend lijstje geeft daar al een denkbeeld van:

Scholen.	Aantal kinderen.	Rijksubs. over 1907.	Subs. bestr. per kind.
Chr. Nat. school. Winterswijk, Vred. weg	265	f 4002.46 ⁵	f 15.90
Wensch. Silvolde, sch. m. d. bijbel	39	„ 1632.92 ⁵	„ 41.87
Delft: R. K. school, Voorstraat	813	„ 11206.38	„ 13.70
's Gravenhage: Chr. sch., Bothastr.	34	„ 1796.00	„ 52.82
Scheveningen: Gereform., Gondelstr.	467	„ 7037.38 ⁵	„ 15.07
's Gravenhage: W. herv. gem., Z. O. B. singel.	107	„ 3020.12 ⁵	„ 28.22
Rotterdam: Geref. school, Vinkenstraat.	439	„ 7061.69	„ 16.08
Rotterdam: R. K. Jongensschool, West Kruiskade	32	„ 1846.00	„ 57.62
Amsterdam: N. H. G., Weteringschans	497	„ 8430.62	„ 17.00
Amsterdam: Waalsche diaconie, Vijzelgracht	45	„ 2160.32 ⁵	„ 36.00
Amsterdam: Vinc. à Paulo, Nieuwe Leliestraat	677	„ 11813.89	„ 17.44

de „gereembten en de kleine koopliu krijgen slechts één stem. Wij vragen wat dit anders is dan een laatste poging der bourgeoisie om op het kussen te blijven! Was dat noodig? Van het standpunt der bourgeoisie gezien ongetwijfeld. Bij de Rijksdagsverkiezingen in 1903 veroverde onze partij 22 van de 23 Saksische distrikten. Nu is de distrikten-indeling voor de Landdagverkiezingen voor onze partij mogelijk iets of wat nadeelig, maar wanneer ook voor den Landdag het algemeen, geheim en enkelvoudig kiesrecht gold, zou de sociaal-democratie het koninkrijk Saksen regeeren.

Dat mag voor de bezittende klasse niet aanlokkelijk zijn, maar als de sociaal-democratie de sterkste, best-georganiseerde partij is, die gesteund wordt door de overgrote meerderheid der kiezers, dan heeft zij ook recht op het bewind. Tenminste de wet en dat de meerderheid het recht tot regeeren heeft.

De Saksische bourgeoisie denkt daar zoo niet over. Toen zij in 1896 zag dat de sociaal-democratie haar over het hoofd zou groeien, heeft zij een 3-lassen-kiesrecht gemaakt, dat het proletariaat bijna geheel onrechtte. En zij is thans voortgegaan op dien weg van onrecht en schande en een wet gemaakt die den bourgeois vier stemmen geeft en den arbeider één.

Dat is de zuivere klassenstrijd, metterdaad gevoerd door de bourgeoisie. Uit angst voor de aanstaande heerschappij van het proletariaat heeft zij misbruik gemaakt van haar oogenblikkelijke macht en door middel der wet de arbeidersklasse verhinderd haar rechten uit te oefenen, de plaats in te nemen die haar toekomt. En daaraan deden in de Tweede Kamer ook alle liberalen mede, op 5 na.

Men mag terecht verontwaardigd zijn om dit verraad aan de allereerste eischen der democratie, de sociaaldemocratie voelt toch zooiets als trotsch en vreugde dat het zoover komen moest. Want hij leert uit het geval, dat zijn klasse een geweldige macht is geworden in de laatste 30 jaren en dat zijn partij de sterkste kan worden, overal waar het kapitalisme nog ten troon zit.

Als de bourgeoisie van Saksen tot nitzonderingsmaatregelen overgaat, dan is dat omdat zij niet anders kan, omdat zij een partij van het proletariaat tegenover zich vindt, die sterker, groter, beter georganiseerd is dan zij. Als zij grijpt naar de wet om het onrecht te bewerkstelligen, dan is het omdat zij den staat beschouwt als het instrument om haar bevoorrechte positie te handhaven. En als zij haar politie en gendarmen, zooals Zondag voor 8 dagen, afstuurt op de demonstranten voor rechtsgelijkheid, dan is het, omdat zij met de sabel in den vuist zich nog het meest op haar gemak voelt.

Maar iedereen moet begrijpen, dat met zoo ondemocratische, zoo onrechtvaardige, zoo immoreele middelen in dezen tijd geen klasse de plaats kan blijven innemen die haar rechtens niet meer toekomt. Het proletariaat van Saksen is geen horde meer. Het heeft zicht gevormd tot een partij die sterk is in elk opzicht, die een vast doel en een knappe taktiek heeft, die uitnemend wordt geleid, wier leden bewust zijn van omvang en draagwijdte van den strijd.

Een zóó georganiseerde klasse laat zich niet in den hoek duwen. Zij vat den strijd op met alle energie, alle daadkracht, alle hartstocht waarover zij beschikt. Hoe zal zij den strijd voeren? Zal zij pogen door middel van geweld, het straatgevecht, de barricaderevolutie het onrecht ongedaan te maken? Neen! Zij zou het op die manier verliezen, want als het op geweld van wapenen aankomt, heeft de bourgeoisie nog het laatste woord.

Hoe zal het dan gaan? Het centraal comité der Saksische sociaal-democratie geeft het antwoord in een manifest, dat zij Zaterdag tot de arbeiders richtte. Daarin heet het o. a.:

„De toekomende slagen in dezen grooten strijd zullen geleverd worden bij de verkiezingen voor den Landdag die in den a.s. herfst plaats vinden, en bij de daarna komende verkiezingen voor den Rijksdag. Daar zullen de massa's gelegenheid hebben grondig af te rekenen met de volksvijanden die hun beloften verbroken hebben.”

De Saksische sociaaldemocratie zal zich volgens deze zinsnede dus niet laten verleiden den strijd te brengen op een terrein waar zij, wijl onge-

En energie oogenblik en de zaak is in orde. Maar, dat energieke oogenblik?..

de „gereembten en de kleine koopliu krijgen slechts één stem.

Wij vragen wat dit anders is dan een laatste poging der bourgeoisie om op het kussen te blijven! Was dat noodig? Van het standpunt der bourgeoisie gezien ongetwijfeld. Bij de Rijksdagsverkiezingen in 1903 veroverde onze partij 22 van de 23 Saksische distrikten. Nu is de distrikten-indeling voor de Landdagverkiezingen voor onze partij mogelijk iets of wat nadeelig, maar wanneer ook voor den Landdag het algemeen, geheim en enkelvoudig kiesrecht gold, zou de sociaal-democratie het koninkrijk Saksen regeeren.

Dat mag voor de bezittende klasse niet aanlokkelijk zijn, maar als de sociaal-democratie de sterkste, best-georganiseerde partij is, die gesteund wordt door de overgrote meerderheid der kiezers, dan heeft zij ook recht op het bewind. Tenminste de wet en dat de meerderheid het recht tot regeeren heeft.

De Saksische bourgeoisie denkt daar zoo niet over. Toen zij in 1896 zag dat de sociaal-democratie haar over het hoofd zou groeien, heeft zij een 3-lassen-kiesrecht gemaakt, dat het proletariaat bijna geheel onrechtte. En zij is thans voortgegaan op dien weg van onrecht en schande en een wet gemaakt die den bourgeois vier stemmen geeft en den arbeider één.

Dat is de zuivere klassenstrijd, metterdaad gevoerd door de bourgeoisie. Uit angst voor de aanstaande heerschappij van het proletariaat heeft zij misbruik gemaakt van haar oogenblikkelijke macht en door middel der wet de arbeidersklasse verhinderd haar rechten uit te oefenen, de plaats in te nemen die haar toekomt. En daaraan deden in de Tweede Kamer ook alle liberalen mede, op 5 na.

Men mag terecht verontwaardigd zijn om dit verraad aan de allereerste eischen der democratie, de sociaaldemocratie voelt toch zooiets als trotsch en vreugde dat het zoover komen moest. Want hij leert uit het geval, dat zijn klasse een geweldige macht is geworden in de laatste 30 jaren en dat zijn partij de sterkste kan worden, overal waar het kapitalisme nog ten troon zit.

Als de bourgeoisie van Saksen tot nitzonderingsmaatregelen overgaat, dan is dat omdat zij niet anders kan, omdat zij een partij van het proletariaat tegenover zich vindt, die sterker, groter, beter georganiseerd is dan zij. Als zij grijpt naar de wet om het onrecht te bewerkstelligen, dan is het omdat zij den staat beschouwt als het instrument om haar bevoorrechte positie te handhaven. En als zij haar politie en gendarmen, zooals Zondag voor 8 dagen, afstuurt op de demonstranten voor rechtsgelijkheid, dan is het, omdat zij met de sabel in den vuist zich nog het meest op haar gemak voelt.

Maar iedereen moet begrijpen, dat met zoo ondemocratische, zoo onrechtvaardige, zoo immoreele middelen in dezen tijd geen klasse de plaats kan blijven innemen die haar rechtens niet meer toekomt. Het proletariaat van Saksen is geen horde meer. Het heeft zicht gevormd tot een partij die sterk is in elk opzicht, die een vast doel en een knappe taktiek heeft, die uitnemend wordt geleid, wier leden bewust zijn van omvang en draagwijdte van den strijd.

Een zóó georganiseerde klasse laat zich niet in den hoek duwen. Zij vat den strijd op met alle energie, alle daadkracht, alle hartstocht waarover zij beschikt.

Hoe zal zij den strijd voeren? Zal zij pogen door middel van geweld, het straatgevecht, de barricaderevolutie het onrecht ongedaan te maken?

Neen! Zij zou het op die manier verliezen, want als het op geweld van wapenen aankomt, heeft de bourgeoisie nog het laatste woord.

Hoe zal het dan gaan? Het centraal comité der Saksische sociaal-democratie geeft het antwoord in een manifest, dat zij Zaterdag tot de arbeiders richtte. Daarin heet het o. a.:

„De toekomende slagen in dezen grooten strijd zullen geleverd worden bij de verkiezingen voor den Landdag die in den a.s. herfst plaats vinden, en bij de daarna komende verkiezingen voor den Rijksdag. Daar zullen de massa's gelegenheid hebben grondig af te rekenen met de volksvijanden die hun beloften verbroken hebben.”

De Saksische sociaaldemocratie zal zich volgens deze zinsnede dus niet laten verleiden den strijd te brengen op een terrein waar zij, wijl onge-

liepen, zonder dat zich daarbij bijzondere incidenten voordeden.

De rassenstrijd te Praag is weer geopend. Gisteren organiseerde de Tsjechen-bevolking een protestbeweging naar aanleiding van een kerkelijken optocht der Duitse studenten in de avenue Prikopy. De Tsjechen zongen nationale liederen. Tegen den middag werden zij door politie en gendarmes met de bajonet op het geweer uiteengedreven. Verscheiden arrestaties hadden plaats. Vele personen werden gewond.

In den namiddag had op den Graben een nieuw conflict plaats tusschen Duitse studenten en Tsjechen. Aangezien de toestand ernstig werd, ontruimde de politie den Graben, met de blanke sabel werd de menigte uiteengedreven; er was een hevige verzet, waarbij met steenen naar de politie geworpen werd. Niemand werd gewond. Enkele arrestaties hadden plaats. 's Avonds bleef 't kalm, uitgezonderd eenige botsingen van weinig beteekenis.

De Balkan-crisis. Tusschen Bulgarije en Turkije is het nu weer mis. In het laatste land brengt men het leger op oorlogsterkte, om „een eventueel optreden van Turksche zijde” te kunnen keeren. Aanleiding tot dezen maatregel gaf de tijding die de regeering ontving, van belangrijke troepenbewegingen in het grensgebied van het vilajet Adrianopol en dat Turkije er aan dacht, de belangrijke strategische punten aan die grens te bezetten.

De president van den Bulgaarschen ministerraad zal in dezen zin antwoorden op een interpellatie, in verband met den genomen maatregel in te dienen.

Perzië. Het Engelsche ministerie van Buitenslandsche Zaken heeft een communicé uitgegeven, waarin het verklaart, dat Groot-Brittannië en Rusland niet voornemens zijn in de binnenlandsche aangelegenheden van Perzië tusschenbeide te komen, maar wel van oordeel zijn, dat de toestand van Perzië gebiedend de invoering van een op praktische leest geschoeide volksvertegenwoordiging eischt, ten einde de noodzakelijke economische en financieele hervormingen in het bestuur tot stand te brengen.

Wijl de tegenwoordige onlusten de economische belangen van Engeland en Rusland in gevaar brengen, hebben de regeeringen van deze beide rijken van gedachten gewisseld, met het doel, den sjah in hovenbedoelden zin te adviseeren.

Soldaten-vrij. Uit Havana wordt gemeld, dat het laatste detachement van het Amerikaansche bezettingsleger zich gisteren naar de Vereenigde Staten heeft ingescheept.

Het aan Spanje ontnomen eiland is blijkbaar grondig veramerikaniseerd.

Jules Guesde, een der bekende leiders der fransche geunificeerde partij, is weer in het openbare leven getreden. Hij had zich een vol jaar wegens gezondheidsredenen teruggetrokken. De vorige week woonde hij weer de vergadering van het Fransche partijbestuur bij.

Een sjuer patriot! De Russische generaal Alexejew is door de marine-rechtbank vrijgesproken van de aanklacht, dat hij zich had laten omkopen, maar is schuldig verklaard aan het feit, dat hij gedurende den oorlog met Japan met de Engelsche firma Hotchkiss in betrekking heeft gestaan en van die firma 9500 roebels heeft ontvangen. Het vonnis luidde: ontslag uit den dienst en de wettelijke gevolgen daarvan, en betaling van een boete van 1000 roebels.

Vakbeweging.

BINNENLAND

Een opgeheven staking.

Namens het hoofdbestuur van den Allg. Ned. Chemigrafenbond schrijft men ons:

Nadat wij, door de omstandigheden gedwongen, genoodzaakt waren, bij de firma L. van Lidt & Co. te Amsterdam een individueel arbeidscontract te aanvaarden, achten wij het in strijd met de consequentie, den strijd bij de Polygraph te Haarlem, die om dezelfde reden was aangegaan, hiervoor verder te laten voortduren. Wij melden hierom

dan ook aan de directie, dat wij bereid waren tot opheffing der staking, onder de volgende voorwaarden:

„De directie der Chemische Kunstnijverheid enz. verbindt zich bij eventueel in haar inrichting voorkomende vacaturen, uitsluitend gebruik te maken van georganiseerde werkkrachten, zoowel uit Holland als uit het buitenland. Wanneer voor een bepaalde functie of branche geen georganiseerde arbeiders verkrijgbaar zijn, kan de firma zich ook van ongeorganiseerden voor die functie of branche voorzien”.

De firma aanvaardde de eerste zinsnede ongewijzigd. De tweede wenschte zij aldus te zien gewijzigd:

„Wanneer voor een bepaalde functie of branche geen voor ons geschikte georganiseerde arbeider verkrijgbaar is, zullen wij ons van een ongeorganiseerden voor die functie of branche voorzien.”

Ten slotte deed de firma de volgende toezegging: „Wij zullen ons bij intredende vacatures in den regel ook tot uw Arbeidsbeurs wenden.”

Wij hebben gemeend onder deze omstandigheden de staking te moeten opheffen, hetgeen natuurlijk vooraf door de nog overgebleven stakers is goedgekeurd.

Van winst is er onder deze omstandigheden slechts zeer indirect sprake. Het voornaamste is op het oogenblik voor onze organisatie, dat wij, door het treffen van dit vergelijk, tenminste langzamerhand weer onze mannen in de Polygraph zullen krijgen, waardoor de kans wordt voorkomen, dat deze zaak blijft een permanent onderkruipersstation, wat ons in de toekomst elken strijd onmogelijk kan maken, door ons in den rug aan te vallen.

Acht stakers van de dertig waarmede op 1 Augustus j.l. de strijd aanving, staan nog op straat en het zal van de loyaliteit der directie afhangen of nog enkelen van hun weder in hun functie zullen terugkeeren. In elk geval zullen deze menschen hun steun blijven ontvangen, tot zij werk gevonden hebben, waartoe het prachtige solidariteitsgevoel onzer leden, dat gedurende dezen langen en moeilijken strijd zoo schitterend is gebleken, ons ongetwijfeld in staat zal stellen.

De uitsluiting te Breda.

Uit het hoofdbestuur van den Metaalbewerkerbond wordt ons geschreven:

De stand van zaken is, ondanks allerlei, op het stichten van verwarring berekende, in de burgerlijke pers verspreide berichtjes, pers steeds dezelfde. De uitgesloten houden zich best en hun rustige en bezadigde houding, verbonden met de vastberadenheid waarmede zij het sirengezang van zekere zijde weerstaan, geeft den besten waarborg voor een gunstigen afloop van het conflict. Dat ook in burgerkringen van Breda ons optreden gewaardeerd wordt, vindt zijn bewijs in een gift van honderd gulden, die ons door een belangstellend burger met de hoop op navolging tot steun der uitgesloten werd ter hand gesteld. De gewone wekelijksche uitkeering had plaats; het bleek dat er nog voldoende middelen voor de eerstvolgende uitkeering aanwezig zijn. Aangezien het zich echter bij de houding der firma Klep laat aanzien dat er nog wel eenige weken zullen verlopen aler zij tot eenige stappen van toenadering, die wij haar in geen geval zullen verzwaren, bereid is, is krachtige steun dringend gewenscht.

Van 16 tot 23 Januari werd aan steun voor de uitgesloten ontvangen van:

Een belangstellend Breda'sch burger f100, Th. S. te D. f25, afdelingen der S. D. A. P. f23 05½, coöperaties f20, vakbonden f40.16½, bestuurdersbonden f32.75, afdelingen van den Metaalbewerkerbond f99.08½, opgehaald door de uitgesloten vormers f52.09, Volkszangver. Hengelo f8.35, totaal f400.49½.

— De arbeiderscoöperatie „Vooruit” te Zwolle trok f50 uit voor de uitgesloten bij Klep in Breda.

Om het Arbeidscontract.

*Men schrijft ons uit Apeldoorn:

Tengevolge van hun weigering om het concept-arbeidscontract te tekenen, zijn alle loodgieters, werkzaam aan de koninklijke stallen, uitgesloten.

De werklieden, die hieromtrent overleg met hun vereniging te Leeuwarden hadden gepleegd, zijn derwaarts vertrokken.

— *Uit Rotterdam seint men ons:

De stucadoors hebben Zondag met 108 tegen 8 stemmen en 37 onthoudingen tot staking besloten, in verband met het individueel contract.

man onder het personeel der zinkpletterij van Hamburger, na een vergadering waarin Dekker over het aangeboden contract sprak en besloten werd te pogen eenige artikelen geschrapt te krijgen. Met eenige firma's wordt nog onderhandeld.

— *Uit Zutphen schrijft men ons:

In de Vrijdag gehouden vergadering der bouwvakarbeiders werd met overgrote meerderheid van stemmen (75 voor en 7 tegen) besloten niet het individuele contract te tekenen. Zaterdagavond had het geteekend moeten zijn, doch ze weigerden het eenparig de metselaars en opperlieden. Bij den patroon Kerkmeijer zijn nu alle menschen uitgesloten. Een voor een werden ze op het kantoor geroepen, allen achter elkaar weigerden ze. De patroon Ruysink heeft uitstel gegeven tot Woensdag, van Bruggen tot Zaterdag of anders uitgesloten. Ook ongeorganiseerden weigerden te tekenen.

De kerkelijke vereenigingen (Patrimonium, St. Jozeph en de Christ. Nat. Werkliedenbond) hebben ook een conferentie gevraagd met de patroons, doch de heeren wilden er niet van weten; zoo leeren ook de christelijke arbeiders langzamerhand wel den klassenstrijd.

Ook de schilders weigerden te tekenen. Voor zoover ik vernomen heb is er nog slechts 1 man ontslagen, de eenige knecht van het baasje Wijnman.

Het vermoeden is algemeen, dat de volgende week alle metselaars, opperlieden en schilders die niet geteekend hebben, zullen uitgesloten worden.

De afdelingen van de bouwvakarbeiders en schilders zullen gemeenschappelijk een openbare vergadering beleggen en den toestand nog eens uiteen zetten.

Van toegeven is geen sprake.

— *Uit Hengelo meldt men ons:

De firma Hofstede Crul & Wiltink, fabriek van Electriche Installatie, heeft haar arbeiders met 1 Febr. ontslagen met de mededeeling dat zij terzelfder tijd zich weer aan konden melden en het arbeidscontract konden tekenen.

De Timmerlieden wien een contract was aangeboden hebben evenals de wevers uitstel van tekenen gekregen en inmiddels zelf een contract opgesteld en dat den patroons aangeboden.

— *Vrijdagavond besprak Stenhuis te Slufteren, een gebucht bij Apeldoorn, het contract van de „Bond ter bevordering der Waschindustrie in Nederland” voor een stampvol zaaltje, waar de menschen bij gebrek aan stoelen en ruimte allen op elkaar stonden.

Het was voor het eerst dat hier een spreker van de zijde der vakbeweging of partij optrad.

Er werd een afdeling van den Fabrieksarbeidersbond opgericht met 57 leden. Den patroons zal om een conferentie worden gevraagd.

— *Men schrijft ons uit Leeuwarden:

Door de Leeuwarder stucadoorspatroonsvereniging is hetzelfde contract alsdat van den Ned. patroonsbond de gezellen aangeboden waarin de slechte bepaling voorkomt geen; schadevergoeding voor kostgeld voor buitenwerk, zooals hier gebruikelijk is.

De bepaling lokt hevig verzet der gezellen uit. In de Zondag gehouden vergadering van de afdeling van den stucadoorsbond werd besloten het contract niet te tekenen. Een conferentie met de patroonsvereniging zal worden aangevraagd.

Voor de afdeling Leeuwarden van den Fabrieksarbeidersbond sprak Zondagavond Stenhuis op de bovenzaal van de arbeiderscoöperatie „Excelsior” over het arbeidscontract; 50 nieuwe leden werden gewonnen.

Uit de Partij.

Het referendum.

De uitslag van de stemming voor het Partijbestuur was te Zwolle als volgt: Helsdingen 35, Hermans 22, Schaper 38, Kuyper 14, Sannes 15, blanco 17. Ten opzichte van een buitengewoon congres waren uitgebracht: 27 voor, 42 tegen en 12 blanco.

— *Te Delft waren 60 stemmen vóór een buitengewoon congres, 12 tegen, 15 blanco. Voor Partijbestuurder kwam Schaper 71, Helsdingen 68, Sannes 11, Kuyper 8, Hermans 7 stemmen.

— *De uitslag te Schiedam is: Helsdingen 54, Schaper 53, Sannes 7, Hermans 6 en Kuyper 6 stemmen. Er waren 33 stemmen vóór, 17 tegen en 16 blanco over een buitengewoon congres.

— In de afd. Rotterdam IVA kregen Schaper 39

een warm-gestemde toespraak hield voor een klein publiek. Er werden ter vergadering vijf kiesers gekweekt.

Schiedam. *Op de gisteren gehouden afdelingsvergadering werd, om zuiver financiële reden, besloten tot tijdelijke afscheiding van het Zuid-hollandsch Zuiderkwartier.

Dienstbodenbond.

Den Haag, 24 Januari.

In het gebouw van de „Centrale” werd Zondag de algemeene vergadering van den Nederlandschen Dienstbodenbond gehouden. De president, mej. Mulder, hield een korte openingsrede, waarin zij er op wees, dat, hoewel, vooral tengevolge van het roeyement van de Haagse afdeling en het opheffen van de afdeling Hellevoetsluis, het ledental aanmerkelijk daalde, toch de oprichting van de afd. Leeuwarden te melden viel. Tegenwoordig waren Amsterdam, Leiden, Middelburg en Rotterdam.

Mejuffrouw Rooseboom, secretaresse van het hoofdbestuur, wees in haar jaarverslag op de groote moeilijkheid om de dienstboden tot de vakorganisatie te brengen. Het verslag vermeldde voorts, dat de directies der spoorwegaanschaapen haar toestemming geweigerd hadden, dat vanwege den bond op de stations bordjes werden geplaatst om de reizende dienstboden te waarschuwen voor verdachte huizen. Het verzoek aan het bestuur van het N. V. V. om toetreding tot dit lichaam zonder contributieheffing, met het oog op den slechten financiële toestand, kon door het bestuur van het N. V. V. niet worden ingewilligd. Het ledental verminderde door roeyement der Haagse afdeling; het H. B. liet niet na dadelijk een nieuwe afdeling op te richten, welke gestadig in ledental toenam. Ook de afd. Amsterdam verminderde in ledental, wat voor een deel was toe te schrijven aan het bedanken van mejuffrouw Milgers om haar huwelijk. Daar mr. Sam. van Houten in zijn „raadgevingen aan de huisvrouwen” langs slinksche wegen de goede bepalingen voor de dienstboden van de wet op het arbeidscontract trachtte te ontkomen, heeft het H. B. een ontwerp-contract laten samenstellen. Den samensteller werd hiervoor dank gebracht. (Applaus.)

De penningmeesteres, mejuffrouw Wiemer, bracht mede haar verslag uit, waaruit bleek, dat het orgaan een nadeelig saldo had opgeleverd van f80.85. Opgemerkt werd, dat, doordat de bond zich meer en meer plaatste op het standpunt van een strijdende vakorganisatie, de dames-abonné's voor het blad bedankten.

Van de geroyeerde afd. Den Haag was nog ruim f100 te vorderen; daar betaling geweigerd werd, zou men langs gerechtelijken weg de afdeling dwingen.

Beide verslagen werden onder applaus goedgekeurd.

De aftredende hoofdbestuurders, Mulder, presidente, en Wiemer, penningmeesteres, werden bij acclamatie herkozen.

Als plaats voor de volgende jaarvergadering werd Leiden aangewezen.

In behandeling komt nu het ontwerp-arbeidscontract. De samensteller gaf een duidelijke uiteenzetting.

Na uitvoerige discussie werd het ontwerp met enkele wijzigingen met 6 tegen 3 stemmen (der afd. Amsterdam) aangenomen.

Na een opwekking van den samensteller om krachtig te ijveren voor de doorvoering van de eischen in het contract opgenomen, werd een uur pauze gehouden.

Het voorstel van het H. B., dat een lid, zoo zij dit wenschte, wanneer zij in 't huwelijk treedt, lid van den bond kan blijven, werd vooral na een krachtig pleidooi van het oud-hoofdbestuurder, mejuffrouw Bank—Timmermans, welke ook door haar huwelijk als lid moest bedanken, aangenomen. Op voorstel van Amsterdam zal dit van terugwerkende kracht zijn.

Het H. B. kreeg een opdracht om zich in verbinding te stellen met organisaties van aanverwante vakgenooten, om zoo mogelijk te komen tot stichting van een bond van vrouwen.

Bij de rondvraag werden nog verschillende vragen, het orgaan betreffende, besproken. Met een opwekkend woord om de uitgesloten metaalbewerker te Breda te steunen, ging de jaarvergadering uiteen.

Vergaderingen enz.

40 ct. p. regel. Arbeidersverenigingen 20 ct. p. regel.

Amsterdam V.

Voorstellen voor het Paascongres kunnen alleen in behandeling komen, als ze vóór Donderdag 28 Januari ingediend zijn bij den secretaris J. W. MATTHIJSEN, Rustenburgerstraat 431.

Binnenland.

Gemeenteraadsverkiezing. Het bestuur der vrijzinnige Burgerkiesvereniging adviseert den leden bij de herstemming voor den Gemeenteraad te stemmen op den anti-revolutionair A. Zijlstra.

„Patrimonium”. — Het Centraal Bureau van „Patrimonium” is in verband met de benoeming van den heer Noordhof als opvolger van den heer Hoizinga van Amsterdam naar Arnhem overgebracht.

Rechtszaken.

Papendrecht opnieuw aan 't rollen.

De Hooge Raad, heden uitspraak doende in zake Garstbage, heeft op grond van het laatste cassatiemiddel, het arrest van het Haagse Hof vernietigd en de zaak verwezen naar het Hof in Den Bosch.

De inbraak in „La Bourse”. Zaterdag werd de zaak tegen de vier van inbraak in den bazar „La Bourse” verdachten, Jongejan, Seppen, v. d. Heyden en v. Ling, behandeld. Naar men weet, bekent Jongejan de inbraak, niet alleen wat hemzelf, maar ook wat de drie anderen betreft. Ook Jongejan's buitenechtelijke vrouw, Janna Eden, getuigt als hij. De drie anderen en hun vrouwen en liefjes ontkennen echter ten sterkste.

Zaterdagmiddag kwam het tot pijnlijke tooneelen. Twee opkoopters van bij de inbraak gestolen goed, de tapper Levie Komkommer uit de Dijkstraat en de diamantbewerker Salomon Roodveldt uit de Monnikenstraat, werden in hechtenis genomen onder verdenking van meined. Zij ontkenden van v. d. Heyden goed gekocht te hebben, terwijl deze zelf, evenals trouwens Jongejan en Janna Eden, verzekerden dat zij de opkoopters waren.

Toen de verdediger van v. d. Heyden verzocht, nu ook Janna Eden onder verdenking van meined in hechtenis te nemen, werd dit door de rechtbank geweigerd. De motivering dezer weigering was merkwaardig. De president Meinesz zeide, dat er geen termen waren om op het verzoek, dat tevens schorsing der behandeling van de zaak inhield, in te gaan, zijnde toch de vraag wat waar is in de verklaringen van Komkommer en Roodveldt geheel buiten het belang van deze strafzaak, aangezien de beklagde v. d. Heyden zelf heeft erkend, dat hij in den morgen van 26 Juni in de Spaarndammerstraat aan twee kooplieden het zilver te koop heeft aangeboden, terwijl Janna Eden in geen enkel opzicht eenige onbetrouwbaarheid aan den dag heeft gelegd.

Men heeft dus de beide opkoopters onder eede verklaringen laten doen, die „geheel buiten het belang van deze strafzaak” zijn en hen daarop zelfs wegens meined gearresteerd. Is dit niet roekeloos spelen met den eed en spelen met de vervolging wegens meined?

Verder werden o.a. gehoord de zusters Zentvelt van den Zeedijk, die beiden verklaringen afleggen omtrent Jongejan's schuld en hem „een mallen leugenaar” noemen.

Ook Harmke Homma, een 24-jarige vrouw uit de Wijngaardsteeg, met wie v. d. Heyden samenleeft, verklaart ten nadeele van Jongejan. Den nacht van de inbraak was v. d. Heyden, zooals elken nacht, bij haar. Ook zegt ze, dat ze Jongejan, die bij haar inwoonde, toen Gemit

De uitgesloten en bezadigde hounding, verbonden met de vastberadenheid waarmee zij het sirenegezag van zekere zijde weerstaan, geeft den besten waarborg voor een gunstigen afloop van het conflict. Dat ook in burgerkringen van Breda ons optreden gewaardeerd wordt, vindt zijn bewijs in een gift van honderd gulden, die ons door een belangstellend burger met de hoop op navolging tot steun der uitgesloten werd ter hand gesteld. De gewone wettelijke uitkeering had plaats; het bleek dat er nog voldoende middelen voor de eerstvolgende uitkeering aanwezig zijn. Aangezien het zich echter bij de hounding der firma Klep laat aanzien dat er nog wel eenige weken zullen verlopen al eer zij tot eenige stappen van toenadering, die wij haar in geen geval zullen verzwaren, bereid is, is krachtige steun dringend gewenscht.

Van 16 tot 23 Januari werd aan steun voor de uitgesloten ontvangen van:

Een belangstellend Breda'sch burger f100, Th. S. te D. f25, afdelingen der S. D. A. P. f23 05½, coöperaties f20, vakbonden f40.16¼, bestuurdersbonden f32.75, afdelingen van den Metaalbewerdersbond f99.08¼, opgehaald door de uitgesloten vormers f52.09, Volkszangver. Hengelo f8.35, totaal f400.49¼.

— De arbeiderscoöperatie „Vooruit" te Zwolle trok f50 uit voor de uitgesloten bij Klep in Breda.

Om het Arbeidscontract.

*Men schrijft ons uit Apeldoorn:

Tengevolge van hun weigering om het concept-arbeidscontract te teekenen, zijn alle loodgieters, werkzaam aan de koninklijke stallen, uitgesloten.

De werklieden, die hieromtrent overleg met hun vereeniging te Leeuwarden hadden gepleegd, zijn derwaarts vertrokken.

— *Uit Rotterdam seint men ons:

De stucadoors hebben Zondag met 108 tegen 8 stemmen en 37 onthoudingen tot staking besloten, in verband met het individueel contract dat de patroons hun willen opdringen. De 37 onthoudingen waren van het bestuur en van 32 arbeiders, werkzaam bij twee patroons die het collectief contract reeds geteekend hebben. De 32 zijn dan ook heden aan het werk gegaan; de anderen staken.

— Uit Schiedam schrijft men ons:

In een personeelvergadering van de werklieden der Nederlandsche Kettingfabriek, waar alle 55 werklieden op twee na aanwezig waren, werd met algemeene stemmen besloten een schrijven tot de directie te richten, dat niet geteekend kon worden, vooraleer er met de hoofdbesturen onderhandeld was. Den dag daarop had de directie bekend doen maken, dat geen uitsstel verleend werd. Daarop had weer een personeelvergadering plaats, waarop met 54 tegen 2 stemmen aan het hoofdbestuur de volmacht werd gegeven, na een conferentie, over het al of niet teekenen te beslissen. Algemeen was men overtuigd dat het contract als zoodanig niet geteekend kon worden. Een voorstel van de directie om in overleg met de werklieden verandering in het contract te brengen, werd met algemeene stemmen verworpen. Het personeel is op 1 na georganiseerd.

— *Te Eindhoven vergaderden de textielarbeiders in drie vergaderingen: van „Unitas", „St. Severus" en „De Eendracht", over het door de fabrikanten aangeboden en thans eenigszins, doch slechts voor den vorm, gewijzigd contract, waarin een reeks van tirannieke bepalingen voorkomt.

In de „Eendracht"-vergadering, die goed bezocht was, besloten de arbeiders uitsstel van teekenen te verkrijgen, aangezien hun slechts 4 dagen beraad gegeven werd en het contract en reglement den 25en reeds moesten geteekend zijn.

— *Men schrijft ons uit Gonda:

De typografen vergaderden Zaterdag met v. d. Wal als spreker. Allen op enkelen na waren opgekomen. Besloten werd het aangeboden contract niet te teekenen, maar aan te sturen op een collectief contract.

— L. de Visser spreekt te 's-Gravenhage in vergaderingen, door den Metaalbewerdersbond belegd, voor de personeelen van den haardenfabrikant Jaarsma, van de Zuid-Hollandsche Machinefabriek en van de Delftsche ijzergieterij van Enthoven, waarvan de 150 à 200 arbeiders echter in Den Haag wonen. In elk der drie vergaderingen werd besloten te trachten het patroonscontract verbeterd te krijgen. Telkens werd de organisatie versterkt.

— Te Utrecht won de Metaalbewerdersbond 50

penningmeesteres, mejuffrouw Wiemer, bracht mede haar verslag uit, waaruit bleek, dat het orgaan een nadeelig saldo had opgeleverd van f80.85. Opgemerkt werd, dat, doordat de bond zich meer en meer plaatste op het standpunt van een strijdende vakorganisatie, de dames-abonné's voor het blad bedankten.

— *Men schrijft ons uit Leeuwarden:

Door de Leeuwarder stucadoorspatroonsvereeniging is hetzelfde contract alsdat van den Ned. patroonsbond de gezellen aangeboden waarin de slechte bepaling voorkomt geen; schadevergoeding voor kostgeld voor buitenwerk, zooals hier gebruikelijk is.

De bepaling lokt hevig verzet der gezellen uit. In de Zondag gehouden vergadering van de afdeling van den stucadoorsbond werd besloten het contract niet te teekenen. Een conferentie met de patroonsvereeniging zal worden aangevraagd.

Voor de afdeling Leeuwarden van den Fabrieksarbeidersbond sprak Zondagavond Stenhuis op de bovenzal van de arbeiderscoöperatie „Excelsior" over het arbeidscontract; 60 nieuwe leden werden gewonnen.

Uit de Partij.

Het referendum.

De uitslag van de stemming voor het Partijbestuur was te Zwolle als volgt: Helsdingen 35, Hermans 22, Schaper 38, Kuyper 14, Sannes 15, blanco 17. Ten opzichte van een buitengewoon congres waren uitgebracht: 27 voor, 42 tegen en 12 blanco.

— *Te Delft waren 60 stemmen vóór een buitengewoon congres, 12 tegen, 15 blanco. Voor Partijbestuurder bekam Schaper 71, Helsdingen 63, Sannes 11, Kuyper 8, Hermans 7 stemmen.

— *De uitslag te Schiedam is: Helsdingen 54, Schaper 53, Sannes 7, Hermans 6 en Kuyper 6 stemmen. Er waren 33 stemmen vóór, 17 tegen en 16 blanco over een buitengewoon congres.

— In de afd. Rotterdam IVa kregen Schaper 32, Helsdingen 30, Hermans 15, Kuyper 13, Sannes 12 stemmen en blanco 9 stemmen. Voor het houden van een buitengewoon congres verklaarden zich 33 stemmen, tegen 19 en blanco 8.

— *Te Leeuwarden werd 1 uitgebracht op Schaper 84, Helsdingen 83, Sannes 11, Kuyper 9 en Hermans 1 stem. Voor het buitengewoon congres verklaarden zich 80, tegen 17, 1 blanco. Van onwaarde 7.

De volgende motie, door het bestuur ingediend, werd met even groote meerderheid aangenomen:

„De afdeling Leeuwarden S. D. A. P. spreekt als haar meening uit dat een buitengewoon congres noodzakelijk is, zal de rust en orde in de partij terug keeren, en om te waarborgen dat het Paaschcongres een verkiezingscongres zal zijn en vindt het wenschelijk, zoo de partij zich uitsprekt voor een buitengewoon congres, dit te Zwolle te doen plaats hebben".

— **Twee nieuwe afdelingen.** Door de Twentsche Federatie der partij was Zondagmiddag te Oldenzaal een openbare vergadering belegd met Leeuwenburg als spreker voor een volle zaal over „Liberale onmacht en christelijke joligheid". De rede sloeg goed in. Debat was er niet. Na afloop werd door 10 personen een afdeling der partij gesticht en een aantal abonnees op *De Nieuwe Tijd* gewonnen.

— Te Velp is Zondagmiddag door onzen Gelderschen propagandist Hermans een huishoudelijke samenkomst van genoodigden belegd, waar na een uiteenzetting van ons doel en streven zich elf personen aanmeldden tot het vormen eener afdeling, waartoe dadelijk is overgegaan. Een bestuur is gekozen. Hoogstwaarschijnlijk zal men spoedig een openbare vergadering uitschrijven om meerdere propaganda te maken. Sekretaris is P. Kooy, IJsselstraat.

— **Congresvoorstellen.** Voor het Paasch-kongres besloot de afd. Zaandam de volgende motie in te dienen:

„Het Congres spreke zich in zake de premiebetaling der arbeidersklasse voor sociale verzekering uit zoodanig, dat in beginsel de partij zich stelt op het standpunt dat voor geen enkele sociale verzekering eenige premiebetaling van de arbeidersklasse mag worden geteekend."

— **Propaganda.** De afd. Watergraafsmeer had gisteren een eerste Zondagochtend-bijeenkomst in de De Wet-buurt belegd, waar v. d. Waerden

penningmeesteres, mejuffrouw Wiemer, bracht mede haar verslag uit, waaruit bleek, dat het orgaan een nadeelig saldo had opgeleverd van f80.85. Opgemerkt werd, dat, doordat de bond zich meer en meer plaatste op het standpunt van een strijdende vakorganisatie, de dames-abonné's voor het blad bedankten.

Van de geroyeerde afd. Den Haag was nog ruim f100 te vorderen; daar betaling geweigerd werd, zou men langs gerechtelijken weg de afdeling dwingen.

Beide verslagen werden onder applaus goedgekeurd.

De aftredende hoofdbestuurders, Mulder, presidente, en Wiemer, penningmeesteres, werden bij acclamatie herkozen.

Als plaats voor de volgende jaarvergadering werd Leiden aangewezen.

In behandeling komt nu het ontwerp-arbeidscontract. De samensteller gaf een duidelijke uiteenzetting.

Na uitvoerige discussie werd het ontwerp met enkele wijzigingen met 6 tegen 3 stemmen (der afd. Amsterdam) aangenomen.

Na een opwekking van den samensteller om krachtig te ijveren voor de doorvoering van de eischen in het contract opgenomen, werd een uur pauze gehouden.

Het voorstel van het H. B., dat een lid, zoo zij dit wenschte, wanneer zij in 't huwelijk treedt, lid van den bond kan blijven, werd vooral na een krachtig pleidooi van het oud-hoofdbestuurder, mejuffrouw Bunk—Timmermans, welke ook door haar huwelijk als lid moest bedanken, aangenomen. Op voorstel van Amsterdam zal dit van terugwerkende kracht zijn.

Het H. B. kreeg een opdracht om zich in verbinding te stellen met organisaties van aanverwante vakgenooten, om zoo mogelijk te komen tot stichting van een bond van vrouwelijk huispersoneel.

Daar in het contract van den bond een proeftijd van twee maanden is opgenomen, zal door het H. B. op voorstel van Leiden geageerd worden om tot afschaffing van getuigen te geraken.

Méjuffrouw De Koning, Amsterdam, hield een uitvoerig pleidooi tegen het fooiensstelsel. Dit stelsel gaat meer en meer verdwijnen. Door de coöperatieve winkelvereenigingen verminderen de procenten van kruidenier en slager, terwijl de groote leveranciers de kwitanties laten innen door incassobanken. Verminderen dus de foioen, wat als een gedeelte van het loon werd beschouwd, dan moet de bond krachtig ijveren voor loonsverhooging, opdat de dienstbode geen financiële schade daarvan zal mogen ondervinden. Ook moet er naar gestreefd worden de foioen, die aan de dienstboden gegeven worden bij diners, te vervangen door het betalen van overwerk. (Applaus.)

Na zeer uitvoerige discussie werd met algemeene stemmen besloten hiervoor te ijveren.

Het hoofdbestuurder Dinaar hield een inleiding over vakopleiding. Over het algemeen, zei spr., is de opleiding meer dan treurig. De aanstaande dienstbode begint als dagmeisje haar loopbaan. Komt zij in een dienst waar een dienstbode is, dan gaat het nog eenigszins, hoewel nog zeer veel dienstboden haar beschouwen als een sloofje. De meeste mevrouwen verstaan alleen de kunst om in mooie toiletten te flaneeren in winkelstraten, zoodat zij de bekwaamheid missen om voor de opleiding te zorgen. Spr. eischte beter onderwijs, verplichting om het herhalingsonderwijs te volgen. Het herhalingsonderwijs zal voor een groot gedeelte moeten bestaan in vakonderricht. Heeft zij dit onderwijs met vrucht gevolgd, dan moet haar een diploma worden verstrekt en dan kan zij zich verhuren als leerling-dienstbode. Dit zal de eigenwaarde verhoogen, dan zal de dienstbode zich niet meer tot alles leenen, en veel misstanden zullen vanzelf verdwijnen.

Onder de middelen om den dienstbodenstand te verheffen, noemde spr. in de eerste plaats een sterke vakorganisatie, en vooral het kiesrecht, waardoor in samenwerking met de strijdende arbeiders invloed op staat en gemeente kan worden uitgeoefend ook in het belang der dienstbode. (Applaus.)

uit de Dijkstraat en de diamantbewerker Salomon Roodveldt uit de Monnikenstraat, werden in hechtenis genomen onder verdenking van meened. Zij ontkenden van v. d. Heyden goed gekocht te hebben, terwijl deze zelf, evenals trouwens Jongejan en Janna Eden, verzekerden dat zij de opkoopters waren.

Toen de verdediger van v. d. Heyden verzocht, nu ook Janna Eden onder verdenking van meened in hechtenis te nemen, werd dit door de rechtbank geweigerd. De motiveering dezer weigering was merkwaardig. De president Meinesz zeide, dat er geen termen waren om op het verzoek, dat tevens schorsing der behandeling van de zaak inhield, in te gaan, zijnde toch de vraag wat waar is in de verklaringen van Komkommer en Roodveldt geheel buiten het belang van deze strafzaak, aangezien de beklagde v. d. Heyden zelf heeft erkend, dat hij in den morgen van 26 Juni in de Spaarndammerstraat aan twee kooplieden het zilver te koop heeft aangeboden, terwijl Janna Eden in geen enkel opzicht eenige onbetrouwbaarheid aan den dag heeft gelegd.

Men heeft dus de beide opkoopters onder eede verklaringen laten doen, die „geheel buiten het belang van deze strafzaak" zijn en hen daarop zelfs wegens meened gearresteerd. Is dit niet roekeloos spelen met den eed en spelen met de vervolging wegens meened?

Verder werden o.a. gehoord de zusters Zentveit van den Zeedijk, die beiden verklaringen afleggen omtrent Jongejan's schuld en hem „een mallen leugenaar" noemen.

Ook Harmke Homma, een 24-jarige vrouw uit de Wijngaardsteeg, met wie v. d. Heyden samenleeft, verklaart ten nadeel van Jongejan. Den nacht van de inbraak was v. d. Heyden, zooals elken nacht, bij haar. Ook zegt ze, dat ze Jongejan, die bij haar inwoonde, toen Gerrit van der Heyden te Haarlem in voorarrest zat, als verdachte in verband met de inbraak te Zaandam, een brief aan de recherche zag schrijven om v. d. Heyden te belakken. Toen ze vroeg wat hij daar deed, frommelde Jongejan den brief in elkaar en wierp hem in het vuur. H.i. was het hem er om te doen om v. d. Heyden zoo lang mogelijk van haar af te houden.

Jongejan ontkent dit alles.

Harmke Homma verklaart nog het onmogelijk te achten, dat Seppen in den nacht van de tweede inbraak ten harent vertoefde.

Pres. tot Jongejan: De tweede inbraak in den bazaar hebt u ook gedaan?

Jongejan: Wie zegt dat? Beslist niet.

Bij Jacoba Homma, zuster van de vorige getuige, is een armband in beslag genomen, overeenkomende met uit den bazaar gestolen broches. Dien armband, zegt ze, gekregen te hebben van zekeren De Boer.

De schoenmaker H. Visser, die gedetineerd is, is in den nacht van de inbraak met Janna Eden en Lea da Costa uit rijden geweest. Er werd niet over gesproken dat er's nachts in den bazaar een inbraak zou plaats hebben. Voor Jongejan heeft hij een paar dagen na de inbraak voorwerpen verkocht.

De officier van justitie wenschte af te zien van het als getuigen hooren der gedetineerden Johannes Bakker en diens vrouw Janette Eden, een zuster van Janna.

Mr. van Hamel zegt er echter prijs op te stellen, dat een paar familieleden van Janna Eden gehoord worden over den toestand van deze z.i. ongeloofwaardige getuige.

De als getuige gehoorde directeur van den Bazaar, de heer Pavil, verklaarde, dat de inbraak met zooveel terreinkennis is uitgevoerd, dat hij overtuigd is, dat de ex-portier Johannes Bakker erbij geholpen heeft.

Jongejan verklaarde echter, dat men zich de terreinkennis bij de eerste inbraak verschaft had.

Amsterdamsch Nieuws.

Mooie toestanden.

In de Van Ostadestraat 74 woont een gezin, waarvan de man reeds sinds eenige weken ernstige teekenen van krankzinnigheid vertoonde.

Sedert Woensdag jl. is 's mans toestand zeer gevaarlijk voor zijn omgeving geworden. Hij woont 2 hoog en des morgens vroeg, als de bureu van 3 hoog naar hun werk moeten, staat hij ze op te wachten met een mes of een ander wapen, terwijl hij bij de bureu 1 hoog met een hakbijl op de deur losbeukt. Kinderen en vrouwen worden door hem bedreigd, enz. enz.

De politie is tijdig van alles verwittigd, zoodat zij reeds van af Donderdag hulp verleende. De dokter heeft een verklaring afgegeven, dat de man moet opgenomen worden in een inrichting. Deze verklaring, benevens het proces-verbaal van de politie enz. zijn reeds van Vrijdag bij den directeur van den gemeentelijken geneeskundigen dienst, en nog steeds is de man thuis, zonder toezicht zelfs.

De politie is verwittigd door de bureu dat zij gewapend zijn om zoo noodig zichzelf en de hinnen te verdedigen, maar men schijnt de zaak maar te moeten laten loopen, omdat in de inrichtingen geen plaats is.

Thans is de man eenigszins gekalmeerd. Maar wat er anders gebeurd zou zijn, of wat nog gebeuren zal, indien, wat te verwachten is, de opgewondenheid weer terugkeert, is niet te voorzien.

En als er dan ongelukken van komen, aan wien dan de schuld? Dan, als het te laat is, zal er, wel plaats voor dien ongelukkige gevonden worden.

Het ontslag bij „Electra.”

De directeur Beekman deelt in het *Hbld.* mede, dat hij de aandacht der justitie gevestigd heeft op de beschuldiging der ingenieurs, als zou hij van te voren gewaarschuwd zijn omtrent den gevaarlijken toestand van het kabelhuisje op den Singel waarin de ingenieur Oldigs het leven liet en als zou hij schouderophalend geweigerd hebben voorzorgsmaatregelen te nemen.

Een ingenieur schrijft ons nog: In uw blad van 24 Jan jl. meent U, dat na de onthullingen van den heer Buning ingrijpen van de justitie dringend noodzakelijk is. Naar mijne meening zal er echter ook thans niet veel van komen. Immers reeds in het *Handelsblad* van 16 October 1907 is onomwonden door een deskundige verklaard dat de Directie geweten heeft dat een op den openbaren weg staand kabelhuisje onder levensgevaarlijke spanning stond, en de meest elementaire hoogspanningsvoorschriften niet door de directie waren opgevolgd. Heeft de justitie een hand er naar omgedraaid? Althans den heer Buning, hoofdgetuige, heeft ze dan zeker niet gehoord?

Eigenaardig dat thans nog voor de werklieden van Electra groot gevaar dreigt en nog altijd niet door het gemeentebestuur wordt ingegrepen. De directie van Electra is nl. op 24 December 1908 voor den kantonrechter gedaagd en hoorde boete — natuurlijk alleen maar subsidiair bechtens — tegen zich eischen wegens het niet opvolgen van voorschriften door den inspecteur van den arbeid gegeven. De kantonrechter gaf te kennen, dat het hier toestand betrof die gevaar voor personen kunnen opleveren!

Toch heeft het gemeentebestuur een ingenieur in dienst, die zelf voorkomen kan, dat nog meer slachtoffers gemaakt worden. Hij is de man die het ongeval-Oldigs had kunnen voorkomen, hij zou de man geweest moeten zijn, die het bedrijf verder minder gevaarlijk maakt, en niet de inspecteur van den arbeid, wiens macht in deze dubieus is.

Of denkt u dat, behalve de fysieke kracht, waarover de heer Beekman in zijn onderhoud met den heer Verhoecka beschikte, de directeur van Electra ook geestelijke macht bezit waarvoor en justitie en gemeente-ingenieur zwichten moeten?

Uit de wereld der bakkerij-slaven. De vereenigde bakkerspatroons hebben een arbeidscontract in elkaar geflanst, waarbij zij listiglijk de enkele voor de arbeiders in het Arbeidscontract voorkomende gunstige bepalingen hebben weten te ontdruken.

De artikelen 1638c en d, die voor de arbeiders gunstige bepalingen bevatten tot doorbetaling van het loon en recht op loon bij onderbreking van den arbeid, doch die tevens de slechte bepaling bezatten dat van die gunstige voorschriften bij

staangeld wordt niet geheven, alleen borgstelling toegestaan voor personen die financiële verantwoordelijkheid dragen en eventueel opdoemende geschillen zullen worden onderworpen aan een commissie uit de partijen.

Maar dit ontwerp zal voorloopig nog wel ontwerp blijven.

De werkliedenorganisaties hebben nu te kampen tegen de koelie-kontrakten die de patroons hun arbeiders aanbieden.

Alle arbeidersorganisaties zullen nu de volgende week op het bureau van den Bakkersgezellenbond hunne vertegenwoordigers hebben om de arbeiders over de hun aangeboden kontrakten in te lichten.

Daarbij laten zij 't niet.

Zij beleggen openbare vergaderingen om de bakkerij-slaven in te lichten op welke wijze de patroons de wet op het Arbeidscontract te hunnen voordeele misbruiken. Hedenmorgen werd dit uiteengezet in een in „d'Geelvuick" gehouden vergadering van joodsche bakkersgezellen en hedenavond zal in „Frascati" over dit onderwerp een groote vergadering worden gehouden.

Te Boekhorst gaf hedenmorgen den raad, geen aangeboden kontrakten te teekenen zonder eerst het bestuur der vakorganisatie te hebben gehoord.

Ontslagen. Terwijl de wethouder van onderwijs Woensdag nog in den Raad mededeelde, dat de afschaffing der ambulante onderwijzeressen voor het voorbereidend onderwijs aan de lagere scholen slechts geleidelijk zou plaats hebben, nl. door geen nieuwe te benoemen in vakatures, is aan 15 hunner, die tijdelijk onderwijzeres waren, reeds Donderdag ontslag aangezegd en wel tegen 1 Februari, dus met een opzegtermijn van 10 dagen, terwijl zij van 11 maanden tot 10 jaar in gemeentediensdienst waren.

In een adres aan B. en W. kwam het afdelingsbestuur van den Onderwijzersbond tegen dien korten termijn op en vroeg het ontslag niet voor 1 April te doen ingaan.

De staking aan de werkverschaffing. (Men zie ook het 2de blad.) Door het aanbieden van werk aan een der leden van een bij den A. B. B. aangesloten vakvereniging is deze in het geschil bij de werkverschaffing betrokken. Dit lid werd aangeraden niet aan het werk te gaan. De voorzitter van den A. B. B. had reeds een conferentie met de grondwerkersver. „Helpt Elkander" en kon zich vereenigen met de houding door deze organisatie in dit geschil aangenomen. Intusschen heeft de Bestuurdersbond bij het Burgercomité in een schrijven een conferentie aangevraagd, waarin het de oplossing van 5 uur arbeid voor f 1.25 aanraadt en de meening uit dat ook een eventueel andere gunstige oplossing uit een conferentie kan voortspruiten.

Hedenmorgen zijn ongeveer 125 personen aan de Kostverlorenvaart aan den arbeid gegaan.

Past op uw zakken! De werklozencommissie van Daniels is aan het werk getogen. Zaterdag gingen een paar wagens door de stad met transparanten, voorzien van opschriften. Twee groote colleetebussen had men bij zich, terwijl afzonderlijk een aantal personen met bussen door de straat kruisten.

Kunst en Letteren.

Het Sevek-kwartet, voor velen onzer lezers een goede bekende sinds de uitvoering van „Kunst aan het Volk", trad gistermiddag in den Hollandschen Schouwburg voor een klein publiek op. Met kwartetten van Haydn, Grieg en Beethoven en een kwintet van Cesar Franck, waarin Joh. de Veer als pianist medewerkte, handhaafde het viertal Bohemers zijn goeden naam als een goed-sluitende combinatie van degelijke musici, die zich in verschillende stijlen zonder moeite thuis voelen. De hoop intusschen, die het vorige jaar gekoesterd werd, dat deze kunstenaars, naarmate zij ouder werden, dieper van voordracht zonden worden, is vooralsnog niet verwezenlijkt. Er is vaak iets schoolsch in hun spel, waardoor de hoorder niet boven het muzikaal genot uitstijgt tot de ontroering, die de hartstocht inboezemt. Het is fijn, het is beschaafd, het is van uitnemenden huize wat men hoort, maar men zou naast het vele verstand dat op het samenspel besteed is, vaak meer den vollen

Van de pasagiers der „Republic" zijn er vier gestorven. Het schip is gezonken.

LONDEN, 25 Jan. (Part. V. D.). De Londen and Paris Exchange heeft hare betalingen gestaakt. Een officieele curator is aangesteld.

[Dit was een kantoor van de soort van Jac. Bos, dat onlangs te Amsterdam sprong: een wedkantoor op effectenkoersen. Het had ook te Amsterdam een drukbeklante afdeling. RED.]

Uit de Pers.

De vader van het privaatbezit.

Ons Stichtsche partijorgaan *De Stem des Volks* schrijft:

Uit een verslag in de *N. Zeister Ct.* van een rede van Prof. Diepenhorst, gehouden voor de Geref. Jongel. Ver. alhier.

„Is ook Calvijn het niet geweest, die het nemen van rente met een onberispelijke logica heeft verdedigd en hem komt dan ook de eere toe den particulieren eigendom te hebben gevestigd.”

In der tijd heette het in den antiev. *Rotterdammer* dat het particulier eigendom door God reeds in het paradijs was ingesteld. Volgens Prof. Diepenhorst schijnt nu Calvijn de vader van het privaat bezit te zijn. Straks zal de eer van die „uitvinding" nog worden toegeschreven aan Dr. Kuyper.

Je moet toch maar om een smoesje verlegen zijn!

Overigens verklaart ons die mededeeling dat Calvijn renteheffing verdedigde, waarom, anders dan in *Het Volk*, steeds de beursnoteringen in den calvinistischen *Standaard* worden opgenomen.

We beschouwen dat vroeger steeds als een tegemoetkoming aan de vele duitenplaters in de antiev. partij. Maar het blijkt nu ook al te zijn „om des beginsels wille”.

Scheepstijdingen.

Binnenlandsche havens.

Ymuiden arriv 23 Jan Leda s Hamburg; arriv 24 Jan Ouse s Goole; Activa s Bremen; Marie Horn s Londen; Zaanstroom s Hull; Schoepvaart 1, lichter, Gravenouth; Zuid-Holland s Newcastle; arriv 25 Jan Norden s Arendal; Ystroom s Londen

Ymuiden vertr 23 Jan Koning Willem II s Batavia; Holland Newcastle; Nicolaas s Newcastle; vertr 24 Jan Tern s Londen

Ymuiden vertr 24 Jan Coningsby s Newcastle; Arion s Bremen; Hebble s Goole; Kin-dijk s Cardiff; Clacton s Harwich; Ottokar s Newcastle; Lord Ormonde s Newcastle; Copenhagen s Harwich

Ter-Neuzen arriv 22 Jan Cedarwood s Middlesbro' arriv 23 Jan Neptunus s Windau

Vlissingen arriv 24 Jan Koningin Wilhelmina s Queenbro arriv 25 Jan Prins Hendrik s Queenbro

Buitenlandsche havens.

Suez vertr 23 Jan Colebes s van Amsterdam naar Batavia

Malaga vertr 23 Jan Zeus s naar Amsterdam

Kaap Spatel gep 23 Jan Teenkai s Penang naar Amsterdam

Gonna vertr 24 Jan Grotius s van Batavia naar Amsterdam

Colombo vertr 24 Jan Koning Willem I s Amsterdam naar Batavia

Southampton arriv 24 Jan Koning Willem II s Amsterdam naar Batavia

Valencia vertr 23 Jan Helena s naar Amsterdam

Suez arriv 24 Jan Hagen s van Batavia naar Amsterdam

Leith arriv 25 Jan Talisman s Harlingen

Newcastle arriv 25 Jan Beslevaer s Harlingen

Hull arriv 25 Jan Minister Tak s Harlingen

Stoomvaartlijnen.

Castor, arriv 24 Jan van Savona te Livorno
Coros, arriv 24 Jan van Piraeus te Nauplia
Iris, vertr 24 Jan van Alexandrie naar Beyrouth
Neptunus, arriv 24 Jan van Genua te Omeglia
Vesta, arriv 24 Jan van Piraeus te Salonica

Marktberichten.

AMSTERDAM, 25 Jan. Ter veemarkt waren aangevoerd 352 vette koeien, waarvan de prijzen waren: Vette 1e qual 66 à 70 c id. 2e qual 64 à 65, id 3e qual. 56 à 60 ct per Kg; — ossen — a — c, — stieren — a — c. per Kilo; 95 Melk- en kal' komeu f 150 à f 270, — vette Kalveren, 1e qual. — 2e qual. f — 3e qual f — per Kg, 0 Graskal v. f 00 à 00, 35 nuchtere Kalveren f 10 — a f 15, — schapen f 20 a f 24, — lammeren f —, — a f —, — 486 vette Varkens: Hollandsche 1e kwal. 44 a 46 c, idem 2e en 3e kwal. 42 en 43 c, Oorzeesche en Geldersche 1e kwal. 44 a 46 c, 2e en 3e kwal. 41 a 43 ct. per Kg; 0 paarden f —; 00 veulons f — a —

UTRECHT, 23 Jan. Vee. Aantal 300 stuks. Handel matig. Stieren f 80. — à 200. —, Vaarzen f 120. — à 200. —, Pinken f 122. — à 165. — Melkkoeien f 145. — à 220. —, Kalv id. f 195. — à 300. — Vaars idem f 140. — à 200. —, Vette id. f 160 à 220, magere Kalveren f —, — a —, nuchtere f 6. — à 19. —, magere Varkens f 20. — à 55. —, Biggen f 4. — à 10. —, vette Schapen f 26 à 30. — magere id. f 19. — à 24. —, Lammeren f 0. — à —.

Graven. Ruw-arige Tarwe f 8.75 à 9.25, Zomertarwe f 8. — à 8.75, Zomerrogge f 6. — à 6.50, Zomergerst f 5.50 à 6.50 Boekweit f 7. — à 7.50, Haver f 3.75 à 4.25, Druveboonen f 8. — a 9. —, Paardeboonen f —, a —, Hooiboter f 0. — à 0. —, Wel. 0. — à 0. —, Eieren f 6. — à 7. —; Aardappelen per mand f 2.20 à 2.80 Knas f 0.17 à 0.28.

LEIDEN, 23 Jan. — Boter per 1/2, vat 1e qual. f 58. — a 62. — 2e qual. f 52 à 56. Aanvoer klein. Handel traag.

Gemengd Nieuws.

De moord te Breda. De vermoedelijke moordenaar is gevat. Vrijdag werd F. van Vlijmer, kostganger van de vermoorde vrouw, gearresteerd, Zaterdag had de schouwing plaats. De verdachte is 26 jaar oud. Vaak moet er twist plaats gevonden hebben tusschen de vermoorde en haar man, waarbij van Vlijmer dikwijls tusschenbeiden kwam. De vermoorde is een 53-jarige vrouw.

Derazende auto. Uit Hilversum schrijft men ons: Zondagmiddag is hier een allertreurigst ongeluk gebeurd. Op den Laarderweg vlak bij Hilversum is een fietsrijder door een automobiel overreden en bleef op de plaats dood liggen. Hij is een bewoner van Hilversum in de Bakkerstraat en laat een vrouw met een kindje na.

Nekkrap. — Te Erica in de Drentsche Venen heeft zich een geval van nekkrap voorgedaan. Voor de dokter ter plaatse was, was de patient reeds overleden. Het is een jongmensch van 18 jaren, die, naar men ons mededeelde, reeds eerder in Duitschland met de ziekte kennis maakte.

Een spoorwegongeluk voorkomen. Door de oplettendheid van een wegwerker der Staatsspoor te Seppe (N. B.) is Vrijdagavond een groot ongeluk voorkomen. Hij ontdekte dat een laschplaat, die twee rails aan elkander verbindt, was losgeraakt, waarvan ontsporing het gevolg had kunnen zijn. De maintreinen reden nu langzaam over het gevaarlijke punt.

Een belangrijke vondst. Een hoofdkondukteur der Staatsspoor, uit Vlissingen, heeft Vrijdagmiddag in een personeentrein gevonden een zak, inhoudende f 400. De zak is gedeponceerd bij den stationschef te Woensdrecht.

„Limburgsche Frans”. Men schrijft uit Venray aan de *N. R. Ct.*:

De beruchte en gevreesde Leenders, die nit het St. Servatiusgesticht is ontvlucht en sterk verdacht wordt van de twee dagen na zijne ontvluchting gepleegde inbraak met diefstal in het naburige Sevenum, blijft nog steeds spoorloos verdwenen. In verband hiermede kan thans worden medegedeeld, dat deze „Limburgsche Frans”, mocht hij ook binnen korten of langeren tijd worden opgespoord en gevangen, in het gesticht alhier niet meer zal terugkeeren, aangezien de door overste en directie vroegere en thans wederom opgedane ervaringen van dien aard zijn, dat patiënten van dit soort in het vervolg niet meer zullen worden aangenomen.

gedood en 15 gewond, waarvan er 5 ter verpleging in het ziekenhuis moesten blijven.

Hevige aardbevingen waargenomen. De seismografische toestellen aan het Meteorologisch Instituut in de Bildt vertoonden Zaterdag, ongeveer 2 u. 55 min. voormiddag (tijd van Greenwich) beginnende, storing tengevolge van een aardbeving op een afstand van 4500 K.M.

Voorts seint Reuter uit verschillende andere plaatsen van het vasteland, waar de seismografische toestellen Zaterdag hevige aardbevingen hebben aangegeven.

Het observatorium te Uccle bij Brussel heeft Zaterdagmorgen 4 minuten voor drieën een krachtigen aardbeving opgeteekend, die 20 minuten aanhield en op een afstand van 4000 K.M. in zuid-oostelijke richting moet hebben plaats gehad. Om drie uur precies werd de schok op zijn hevigst waargenomen.

De seismografische toestellen te Potsdam toonen aan, dat op een afstand van 3000 K.M. een buitengewoon hevige aardbeving heeft plaats gehad. De slingeren van den naald waren nog sterker dan tijdens de ramp van Messina. Men gelooft, dat het centrum dezer aardbeving in Klein-Azië moet gelegen zijn.

Het meteorologische bureau te Rome meldt, dat de toestellen van alle observatoria in het koninkrijk Zaterdagmorgen 5 minuten voor vieren een ver verwijderden aardbeving hebben opgeteekend.

De toestellen van het observatorium van Mileto in Calabrië hebben dienzelfden dag 8 minuten voor vieren een sterken aardbeving aangeteekend op een afstand van ongeveer 3700 K.M.

Hetzelfde is waargenomen op de seismografische toestellen te Weenen en te Sofia.

We zullen dus wellicht spoedig van een ramp hooren, die het onheil van Zuid-Italië waarschijnlijk evenaart.

In den nacht van Vrijdag op Zaterdag zijn ook te Messina en te Reggio Calabria weer aardbevingen gevoeld.

Zaterdagmiddag omstreeks twee uur hebben de aardbevingen zich te Reggio herhaald en Zaterdagavond half acht werd te Messina weer een krachtige onderaardsche schok, gepaard gaande met een golvende beweging die 8 sekonden duurde, waargenomen. De in aanbouw zijnde barakken werden heen en weer geschud.

De bevolking was radeloos.

Ook te Reggio werd die schok gevoeld en werd de bevolking door een panischen schrik bevangen. Te Boekarest, de hoofdstad van Rumenië, is

Zaterdagmorgen even voor vijven eveneens een lichte aardbeving gevoeld.

Een aanvaring. Reuter seint uit Boston:

De „Republic”, een transatlantisch stoomschip van de White Starmaatschappij, is Zaterdagmorgen ter hoogte van Nantucket met een onbekend gebleven stoomschip in aanvaring geweest. De „Republic”, die met plezierreizigers op weg was naar de Middellandsche Zee-havens, had 250 eerste klasse- en 211 tusschendecks-passagiers, alsmede een bemanning van ongeveer 200 koppen aan boord; onmiddellijk werd door de „Republic” door middel van de draadlooze telegraaf aan het arsenaal te Charlestown gemeld, dat het schip in nood verkeerde en dat er vrees bestond dat het spoedig zou zinken. De „Baltic”, op weg naar Liverpool, eveneens tot de White Starmaatschappij behoorende, bevond zich binnen de werkingsfeer van het draadlooze telegraafstelsel der „Republic” en ving derhalve het bericht van dat schip op, waarop de „Baltic” ter hulp snelde.

Het kustbewakingsvaartuig „Achneset” van Woodseole komende en het Fransche transatlantische stoomschip „Lorraine”, van Havre naar New-York, gingen eveneens de „Republic” helpen. De Kamer van Koophandel te Boston heeft ver-

nomen dat het Italiaansche stoomschip „Florida” de passagiers en de bemanning van de „Republic” heeft overgenomen.

De aanvaring is te wijten aan dikken mist.

De machines van de „Republic” moesten door het instroomende water zijn overweldigd.

Onderscheid.

— Waarom wilt u toch geen hagelverzekering bij me sluiten? U bent toch ook tegen brand verzekerd.

— Juist, en ik kan het wel laten branden, maar niet laten hagelen.

Telegrafisch Weerbericht.

[Naar waarnemingen in den morgen van 25 Jan. medegedeeld door het Kon. Ned. Meteorologisch Instituut te De Bildt.]

Hoogste barometerstand 776.4 te Neufahrwasser in Duitschland, laagste barometerstand 744.6 te Feydsfjord op IJsland.

Verwachting (tot den avond van 26 Januari): Zwakke tot matigen O. tot Z. O. wind. Nevelige of onbewolkte lucht. Droog weer. Vrij strenge vorst.

ADVERTENTIËN.

Hollandsche Schouwburg.
Nederlandsche Tooneelvereniging.

Dinsdag 26, Vrijdag 29 Jan.

25ste en 27ste opvoering van

De Opgaande Zon.

Een spel-uit-den-middenstand in 4 bedrijven door
HERM. HEIJERMANS Jr.

Palets voor Volksvlijt.
Théâtre Royal Français de la Haye.

Mardi 26 janvier, 8 heures:
**Représentation d'adieu de
GEMMA BELLINCIONI.
CARMEN.**

WOORD-NEDERLANDSCHE OPERA
AMSTERDAM.

Artistiek Leidster:
M^o. CATEAU ESNER,
Directrice der Vereniging tot beoefening van
Vocale en Dramatische Kunst.

STADSSCHOUWBURG.

Dinsdag 26 Jan. 1909, 8 uur

Die Versunkene Glocke
van Prof. ZOELLNER.
Gewone prijzen.

PALEIS VOOR VOLKSVLIJT
Donderdag 28 Jan. 1909, 8 uur

TIEFLAND
van EUGEN D'ALBERT,
met **MICHAEL REILER** als
Gast (**Pedro**). Heldentenor van
het Stadstheater te Crefeld.

Gewone prijzen.
Reductiebiljetten niet geldig.

REDUCTIE-BILLET

H. v. d. ZEE is het meest gesorteerd in elegant Schoeisel, zoomede voorradig van de fijnste tot de zwaarste

:: **VETLEERENSCHOENEN.** ::

42 -- 2e Laurierdwarstraat -- 42.

AFD. AMSTERDAM IX S.D.A.P.

(OMVATTENDE DE KIESDISTRICTEN VII EN IX).

Congresvoorstellingen

kunnen door de leden schriftelijk worden ingezonden uiterlijk tot 4 Februari a.s., bij

Van Houweningenstraat 27¹¹.

J. DEN EXTER, Secretaris.

FEDERATIE AMSTERDAM - S. D. A. P.

Openbare Vergadering met Lichtbeelden

op Dinsdag 26 Januari a.s.,
in het lokaal „Wilhelmina”, Spaarndammerstr. 73-75.

Spreker: **TH. VAN DER WAERDEN.**

Onderwerp: „De Jordaan en de Woningellende”.

Debat vrij.

Aanvang half negen. Entree vrij.

Namens de Federatie Amsterdam der S. D. A. P.

TH. v. d. WAERDEN, Voorzitter.

G. H. PIETERS, Secretaris.

Verzorgt uw huid met

HIËMTA,

het beste middel ter voorkoming en genezing van winterhanden en -voeten. De toilet-cream bij uitnemendheid. In metalen doosjes à 12½ cent, in alle apotheken, drogerijen en parfumeriezaken.

Mebelen en Goederen op termijnbetaling. **CREDIET-MAGAZIJN „DE STER”, 38 Nieuwmarkt AMSTERDAM.** Bekend en solid adres. Stipste geheimhouding!

22b Huijdekoperstraat 22b. Telefoon 4538.

Filiaal van de Naamlooze Vennootschap **DE MODEL-BOERDERIJ**

„HET HUIS TER AA” te Doorwerth.

a. ZUIVERE, VOLLE, RAUWE MELK (NIET gepasteuriseerd)

21, 15 en 8 cent respectievelijk per ¾, ½ en ¼ Literflesch.

b. ZUIVERE (NIET gepasteuriseerde) **ROOMKARNEMELK,**

(tot beperkte hoeveelheid) 16 en 8 cent

respectievelijk per ½ en ¼ Literflesch.

De flesschen worden afzonderlijk betaald, doch tot dezelfde prijzen teruggenomen, mits zij in goede conditie zijn en voor niets anders dan voor bovenstaande melk gebruikt zijn geweest.

Geregelde afnemers betalen die flesschen dus maar eenmaal.

c. ZUIVERE ROOMBOTER (NIET gepasteuriseerd)

Gerechtigd tot het voeren van het **RIJKS-BOTERMERK.** (Nederlandsch wapen met Bijschriften).

à fl. 1.— per ½ Kilo. In kistjes van ½, 1, 1½, 2, 2½ Kilo. — Verpakking gratis.

Op verlangen wordt de melk des morgens aan huis bezorgd.

„De Arbeid”,

WEEKBLAD

voor de Arbeiderspartij in Gelderland en Overijssel, onder Redactie van

L. M. HERMANS,

Hommelscheweg 179, Arnhem. Bureau van Administratie:

H. TER HAAR, Apeldoornsche-
weg 92, Arnhem.

Abonnementsprijs fr. p. p. 35 ct. per 3 maanden.

Vraagt tarief voor advertentiën. Proefnummers op aanvraag verkrijgbaar.

Wij beschuldigen U!

Wij beschuldigen U van koppigheid.

Wij beschuldigen U van achteloosheid.

Wij beschuldigen U van onverschilligheid.

Wij beschuldigen u van onoplettendheid, wanneer gij aan borst of longen lijdt en niet de **ABDIJSIROOP, KLOOSTER SANCTA PAULO** aanwendt. Gij weet dat dit middel duizende en duizende lijdende aan asthma, borst- of longaandoeningen genezen heeft en toch neemt gij dit middel niet. Waarom, gij haalt de schouders op en denkt: och, ik heb al zooveel geprobeerd, niets heeft mij geholpen, dus de Abdijsiroop zal mij ook wel niet helpen? Wij beklagen u. Hebt gij nooit de dankbetuigingen gelezen van genezen personen. Welnu het is toch eene kleine moeite eens te informeren bij hen die genezen zijn. Vraag uwe vrienden en kennissen,

Mardi 26 janvier, 8 heures:
**Représentation d'adieu de
 GEMMA BELLINCIONI.
 CARMEN.**

NOORD-NEDERLANDSCHE OPERA
 AMSTERDAM.
 Artistiek Leidster:
Moj. CATEAU ESSER,
 Directrice der Vereeniging tot be-
 oefening van
 Vocale en Dramatische Kunst.
STADSSCHOUWBURG.
 Dinsdag 26 Jan. 1909, 8 uur
Die Versunkene Glocke
 van Prof. ZOELLNER.
 Gewone prijzen.

PALEIS VOOR VOLKSVLIJT
 Donderdag 28 Jan. 1909, 8 uur
TIEFLAND
 van EUGEN D'ALBERT,
 met **MICHAEL REILER** als
 Gast (Pedro). Heldentenor van
 het Stadttheater te Crefeld.
 Gewone prijzen.
 Reductiebiljetten niet geldig.

REDUCTIE-BILLET
 van het Dagblad *Het Volk* voor de
 opvoeringen der Noord Ned. Opera.
 GOED VOOR PLAATS(EN)
 RANG
 Geldig voor alle avondvoor-
 stellingen behalve die tegen ver-
 minderde prijzen.
 Bespreking verplichtend.
 (Voor de prijzen zie het blad
 van 24 Dec. '08).

HEDENAVOND
Algemeene Vergadering
 van den A. B. B.,
 8 1/2 uur, in de GEELVINCK.
 Voor het Bestuur,
 S. J. POTHUIS, Secr.

KUNSTTANDEN voor
Minvermogensden
 en Ziekenfondsleden à f1.25 per
 tand. Spreekuur van 11-5 uur,
 des Zondags van 1-3 uur en
 Zaterdagavond van 8-10 uur.
 Kliniek Vijzelstraat 55, Amsterdam.

Invullingsbiljet.

De ondergeteekende (naam)

(plaats) (adres)

wenscht kwartaal abonnee te worden op „HET VOLK”, Dagblad
 week
 voor de Arbeiderspartij, à 10 cent per week of f1.30 per kwartaal;
 gecombineerd met het politiek-satiriek weekblad „DE NOTEN
 KRAKER”, à 15 cent per week of f1.95 per kwartaal.

Door te aalen wat niet verlangd wordt.

FEDERATIE AMSTERDAM - S. D. A. P.

Openbare Vergadering met Lichtbeelden
 op Dinsdag 26 Januari a.s.,
 in het lokaal „Wilhelmina”, Spaarndammerstr. 73-75.
 Spreker: **TH. VAN DER WAERDEN.**

Onderwerp: „De Jordaan en de Woningellende”.
 Debat vrij. Aanvang half negen. Entree vrij.
 Namens de Federatie Amsterdam der S. D. A. P.
 TH. v. D. WAERDEN, Voorzitter.
 G. H. PIETERS, Secretaris.

Verzorgt uw huid met
HIËNTA,
 het beste middel ter voorkoming
 en genezing van winterhanden
 en -voeten. De toilet-cream bij
 uitnemendheid. In metalen doosjes
 à 12 1/2 cent, in alle apotheken,
 drogerijen en parfumeriezaken.

M eubelen en Goederen
 op termijnbetaling.
CREDIET-MAGAZIJN
„DE STER”,
 38 Nieuwmarkt
 AMSTERDAM.
 Bekend en solid adres.
 Stijpste geheimhouding!

**MEN MOGE U NAMAAK OPDRINGEN,
 HOUDT VAST AAN**

BLOOKER'S

DAALDERS

CACAO;

GE WEET DAT DIE UITSTEKEND IS.

Adverteert in „HET VOLK”.

STEUNT ONZEN STRIJD!

Lezers van *Het Volk*! Wilt gij een pittig en degelijk weekblad
 lezen en tevens onzen Jantjes steunen in hun moeilijken strijd om
 lotverbetering? Abonneert u dan op:

„HET ANKER”,

Weekblad gewijd aan de belangen van het mindere marinepersoneel
 Redacteur: A. G. A. VERSTEGEN.
 Abonnementsprijs f0.50 per kwartaal bij vooruitbetaling.
 Bureau van Redactie en Administratie: Weststraat 38, HELDER

ABONEERT U op

„DE JONGE GARDE”

ORGAAN VAN „DE ZAAIER”
 (Bond van jonge arbeiders(sters) in Nederland.)
 Redacteur: **D. J. WIJNKOOP.**
 Als abonnee kan men zich opgeven bij den Administrateur:
 J. POLAK Jr., Jacob van Campenstraat 73¹, Amsterdam.
 Abonnementsprijs f0.30 per half jaar. Losse nummers f0.02.
 Verschijnt den 1sten van elke maand.

De flesschen worden afzonderlijk betaald, doch tot dezelfde prijzen teruggenomen, mits zij in
 goede conditie zijn en voor niets anders dan voor bovenstaande melk gebruikt zijn geweest.
 Geregelde afnemers betalen die flesschen dus maar eenmaal.

C. ZUIVERE ROOMBOTER (NIET gepasteuriseerd)

Gerechtigd tot het voeren van het RIJKS-BOTERMERK.
 (Nederlandsch wapen met Bijschriften).

à fl. 1.— per 1/2 Kilo. In kistjes van 1/2, 1, 1 1/2, 2, 2 1/2 Kilo. — Verpakking gratis.
 Op verlangen wordt de melk des morgens aan huis bezorgd.

„De Arbeid”,

WEEKBLAD
 voor de Arbeiderspartij in
 Gelderland en Overijssel,
 onder Redactie van

L. M. HERMANS,
 Hommelscheweg 179, Arnhem.
 Bureau van Administratie:
 H. TER HAAR, Apeldoornsche-
 weg 92, Arnhem.
 Abonnementsprijs fr. p. p. 35 ct.
 per 3 maanden.
 Vraagt tarief voor advertentiën.
 Proefnummers op aanvraag ver-
 krijgbaar.

Wij beschuldigen U!

**Wij beschuldigen U van koppigheid.
 Wij beschuldigen U van achteloosheid.
 Wij beschuldigen U van onverschilligheid.**

Wij beschuldigen u van onoplettendheid, wanneer gij aan
 borst of longen lijdt en niet de ABDIJSIROOP, KLOOSTER
 SANCTA PAULO aanwendt. Gij weet dat dit middel duizende
 en duizende lijdens aan asthma, borst- of longaandoeningen
 genezen heeft en toch neemt gij dit middel niet. Waarom,
 gij haalt de schouders op en denkt: och, ik heb al zooveel
 geprobeerd, niets heeft mij geholpen, dus de Abdijsiroop
 zal mij ook wel niet helpen? Wij beklagen u. Hebt gij
 nooit de dankbetuigingen gelezen van genezen personen.
 Welnu het is toch eene kleine moeite eens te informeren
 bij hen die genezen zijn. Vraag uwe vrienden en kennissen,
 hoe hun de Abdijsiroop bevallen is en wij zijn er zeker
 van, dat gij door de ont-
 vangen antwoorden ge-
 bruiker der Abdijsiroop
 zult worden en genezen
 zult evenals zoovele duizen-
 den vóór u.

De Heer M. VERLAAN, volgens
 portret.

De Heer MATTHEUS
 VERLAAN, koopman te
 Ter Aar bij Leiden, heeft
 gedurende zeven maanden
 aan eenen chronischen hoest
 geleden. Hij had het in
 zulke hevige mate, dat hij
 zijne bezigheden niet meer
 kon verrichten. De nachten
 bracht hij meestal slapeloos
 door vanwege het hevige
 hoesten en zijn etenstrek
 had hij verloren. Met blijd-
 schap verklaart hij ons
 thaus, dat hij door het ge-
 bruik van 3 flesschen Abdijsi-
 roop, die hij kocht bij den
 winkelier H. G. VIS, vol-
 komen is genezen.

LET OP! dat gij dezelfde soort **Abdijsiroop**
 bekومت, die de Heer MATTHEUS
 VERLAAN gebruikt heeft. Deze alleen **geneest** en is ken-
 baar aan den **rooden band** om de flesch, waarop de
 handtekening van den Generaal-agent **L. I. AKKER,**
 Rotterdam, voorkomt. Alle andere is **namaak.** De
namaak geneest nooit!

DE ABDIJSIROOP, Klooster Sancta Paulo

voorkomt de tering, geneest bronchitis, verouderde
 en verwaarloosde verkoudheden, asthma, keelpijp-
 ontsteking, pleuris, keelziekten, kinkhoest, long-
 ontsteking, bloedbrakingen, bloedspuwingen, in-
 fluenza, en alle borst- en longaandoeningen.

Prijs per flacon van 230 Gram f 1.--,
 van 550 Gram f 2.--, van 1000 Gram f 3.50.
 Hoe grooter flacon, hoe voordeliger dus.

Centraal-Depôt:

L. I. AKKER, v. Alkemadestraat 11, Rotterdam.

Verkrijgbaar bij de meeste Apothekers en Drogisten.

HET VOLK.

TWEEDE BLAD.

Brute reactie.

Bij deze gelegenheid, staat in het Voorlopig Verslag van de Eerste Kamer, meende men van zeer verschillende zijden de Regeering te moeten waarschuwen tegen al te groote toegewendheid ten opzichte van de zoogenaamd vooruitstrevende eischen der democratie. Door een dergelijke toegewendheid zouden de financiën van het Rijk te gronde gericht, het Staatsbelang allerminst behartigd worden. Ministers, die zich zelf weten te zijn en standvastigheid weten te tonen, ook als men hun onder schoonklinkende leuzen beloften en toezeggingen tracht te ontlokken, worden ten slotte door ons volk ten hoogste gewaardeerd.

Van het geldzak-college, dat in afwachting van de machtsversterking, die de reaktionaire elementen in den lande het willen bezorgen, is zulk een arrogante toon te wachten. In het Verslag komen nog een aantal uitingen voor in denzelfden geest. Zoo wordt de regeering vermaand, niet om staatspensioneering te wijzen van de hand — over staatspensioneering kikt het Verslag niet eens — maar om de ouderdomsverzekering te beschouwen als onderdeel van de invaliditeitsverzekering, en met deze verzekering te wachten niet alleen tot de ontwerpen tot regeling der ziekteverzekering en tot herziening der ongevallenverzekering gereed zullen zijn, maar ook voorzichtigheid in acht te nemen bij het aannemen van invaliditeit als grond van pensioneering.

Bij hoofdstuk X (Talma's departement) komt dit konservatisme nog wat scherper uit. Het krijgt de onverschillige werkgeverskleur. Wij hebben reeds medegedeeld, wat naar de meening van verscheidene leden, die bovendien niet werd tegengesproken, de houding van den Staat moet zijn als afnemer van een werkgever bij staking. Eenige leden gevoelen zich zelfs bezwaard door het voornemen van den minister, om controleurs aan te stellen uit de mijnwerkers. „Het is toch zeer twijfelachtig”, verzekeren zij, „of de arbeiders zich bij het doen der keuze voor die betrekking zullen laten leiden door juiste motieven en of de gekozenen zich als controleurs tegenover hun kiezers vrij zullen gevoelen.”

Met nadruk wordt bij de reorganisatie van de arbeidsinspectie „de absolute eisch” gesteld, „dat de directeur-generaal, alsook de hem toegevoegde inspecteur-adviseur ten volle beseffen, dat bij het behartigen van de arbeidersbelangen ook de bloei der nijverheid nooit mag worden uit het oog verloren, daar beide innig samenhangen.”

In een beschouwing over de Ongevallenwet worden de rentetrekkingen door onze gebroeders en geboorte-aristocratie „bevoordeelden” genoemd!

Er wordt bij hoofdstuk IV geklaagd over weelderige inrichting van de tuchtscholen, en van de..... gevangenis! Onderscheidene leden wilden er niet van hooren, dat militairen die in vredetijd strafbare handelingen plegen, door den burgerlijken rechter zouden worden berecht; het wordt een ziekelijke opvatting geacht, dat iemand als Rosier mocht deelnemen aan een feestje op Koninginnedag.

Vele leden verheugden zich, dat Mr. Theodor geen subsidie wil geven aan kindervakantie- en -herstellingskolonies, en eenige leden verklaarden zich in het algemeen tegen subsidies van allerlei aard ten behoeve van instellingen, welke niet het karakter bezitten van het algemeen landsbelang te bevorderen. „Het uitkeeren van geldelijke subsidie aan dergelijke instellingen gaat te veel gelijken op de bedeeeling, waardoor men onmerkbaar afdrijft op den weg van het Staatssocialisme.”

het invoeren van beschermende rechten. Zij betoogden, dat de metaal- en de suikerindustrie, de gistfabrieken enz. door den vrijhandel worden genekt; tachtigduizend arbeiders trekken dan ook jaarlijks naar Duitschland, om werk te zoeken. „Dit moge nu”, zoo staat er letterlijk, „aan sommige socialistischen welkom zijn, die daarom een verhooging van het tarief afkeuren, omdat het meer werk zou verschaffen en dus ontevredenheid voorkomen, in het welbegrepen landsbelang was het niet”. Ja, wij zijn erg dankbaar, als jaarlijks tachtigduizend van onze natuurlijke bondgenooten het vaderlandsche stof van hunne voeten schudt!

De minister van Marine krijgt een waarschuwing, om vooral de gevechtswaarde der pantserschepen niet op te offeren aan de bewoonbaarheid voor de bemanning, en de Tweede Kamer krijgt een veeg uit de pan voor het afstemmen van het verwapening der Kortenaers. De minister moet niet schromen, heet het, alles aan te vragen wat noodig is om de trefkans der kanonnen te verhoogen. „Wel weet men, dat al die zaken duur zijn, maar men was tevens overtuigd, dat het daaraan bestede geld ruim zijn rente zou opbrengen.” Maar als de Posterijen aan de beurt zijn, dan wordt er geklaagd, niet alleen over de duurte der gebouwen, maar ook over „rijkelijk hoog opvoeren” der loonen. Er werd door eenige leden op aangedrongen, „een eind te maken aan de voortdurende verhoogingen, en zij hoopten, dat de Minister zich te dezer zake niet door agitatie zal laten drijven....”

Nog een beetje krasser is, wat over het spoorwegpersoneel wordt gezegd. „Verscheidene leden betoogden, dat telken jare, dienstvoorwaarden, loon, enz. van het spoorwegpersoneel ter sprake komen. Zij achtten dit zoowel voor de Maatschappijen als voor het personeel verdroefelijk. Hoewel thans om de 3 jaren de regelingen herzien worden, hetgeen toch zeker niet een te lang tijdsverloop kan genoemd worden, om te kunnen beoordeelen welk effect nieuwe maatregelen gehad hebben, blijven de besprekingen toch telken jare terugkeeren.”

Besprekingen, waar? In de Tweede Kamer natuurlijk, en wel door Troelstra. Zouden de heeren niet liever een koninklijk besluit verlangen, waarbij aan Troelstra wordt gelast, zijn mond alleen open te doen als het de geldprotsen van „de overzijde” behaagt?

Wij zullen hier maar eindigen. Er staan, dit om misverstand te voorkomen, ook enkele opmerkingen en wenschen in de Verslagen, die van een anderen, meer democratischen geest getuigen; die van het soort als wij hier aanhaalden, vormen echter verreweg de meerderheid. Het komiekst van alles is, dat de minister van Buitenlandsche Zaken op zijn kop krijgt, omdat hij een eerste-klerk „volgzaam en bekwaam” heeft genoemd, van een kommissie de „uitnemende diensten” prijst, een referendaris „ijverig en bekwaam” verklaart, van een kommissie zegt, dat diens „verdiensten niet geringer” zijn dan die van dien referendaris, den chef der expeditie „uiterst geschikt” noemt, en van een eerste-klerk der expeditie getuigt, dat hij werkzaam is geweest „tot bijzondere voldoening” van het sekretariaat-generaal der vredeskongressie. Zóó je ondergeschikten te prijzen, dat doet immers geen verstandig minister!

En, dit tot slot, er wordt gevraagd, „of er geen maatregelen te nemen zijn tegen het veelvuldig voorkomen, dat de met een medaille begiftigden alleen het lint dragen zonder medaille (alsof zij ridders waren!), wat althans in de wet tot instelling der orde van Oranje-Nassau uitdrukkelijk is verboden.”

Waarlijk, dáár moet wat aan gedaan worden; dat is heel wat noodiger dan al die zoogenaamd vooruitstrevende eischen van de democratie!

Toch wel!

Het redactionele artikel, tegen mijn beschouwingen over de taak van een eventueel buitengewoon congres gericht, heeft mij niet overtuigd. Voorop staat bij mij dat de beide groepen in de partij, als ze tot samenwerking gebracht worden en niet hoofdzakelijk in de verhouding: „de eene 't werk, de andere de kritiek” staan, de scherpe kanten tegenover elkander zullen verliezen. Er is in onze partij, door de isoleering der groepen van elkander, een berg van misverstand, vooroordeel, wautrouwen, antipathie. Daar moeten we doorheen. De meeningsverschillen moeten weer in hun werkelijke afmetingen worden gezien. De Schablonekritiek moet doordrongen worden van het besef niet alleen dat het Nederlandsche „revisionisme” verschilt van het Deutsche, maar ook dat het „revisionisme” ten onzent, door een minder verre economische ontwikkeling en den daarbij behoorende politieken bovenbouw, een andere beteekenis heeft dan in Duitschland. De partij-meerderheid moet doordrongen worden van het besef dat zij de „Marxistische” elementen als tegenwicht noodig heeft. Van weerszijden moet men gaan inzien dat er zich aan de partij vraagstukken voordoen, waarbij theorie en praktijk nog niet in een bepaalde richting van oplossing dringen. Van weerszijden moeten ook de persoonlijke antipathieën afslijten. Dat dit alles slechts bereikt kan worden door langdurige samenwerking, geeft ook de redactie van ons hoofddorgaan toe. Maar, schrijft zij: van zelf moet en zal de bezetting van de partij-organen met personen uit beide groepen wel tot stand komen; geen geforceerde samenwerking; dat is niet alleen ontoedig, maar ook verderfelijk; door het met voorbedachten rade gemengd bezetten van de organen der partij geeft men de fracties een officieele sanctie, maakt men dat ze meer dan ooit gaan strijden en zich tegenover elkander gaan organiseren om het overwicht in de partij te krijgen.

Ik verschil met de redactie door de meening dat die samenwerking het snelst en het meest doeltreffend verkregen wordt door ingrijpen van congres en P. B. en dat dit ingrijpen — mits 't met takt gebeure — geen organisatie der fracties tegen elkander, maar juist 't omgekeerde zal te weeg brengen.

De partij-organen moeten m. i. bezet worden niet alleen ongeveer in verhouding tot het aantal „revisionisten” en „marxisten”, maar ook met de meest bekwaame en de meest verzoeningsgezinde personen uit beide fracties. Het komt er op aan dat de partij in de eerstkomende tijden stuurlijk krijgt die haar door de branding helpen. Ik ontken niet, dat ook als congres en P. B. niet ingrijpen, er kans is dat er „marxistische” Kamerleden en partijbestuurders gekozen zullen worden. Maar de grootst mogelijke kans is er dan niet en de kans dat de juiste personen in de juiste verhouding van „marxisten” en „revisionisten” zullen gekozen worden is gering. De mogelijkheid bestaat bijv. dat het P. B. wordt samengesteld uit personen die de geschillen weer tot het uiterste zullen drijven en dat de bemiddelende elementen als Wibaut, Polak, Saunes te gering in aantal zullen zijn.

Indien personen, die in dit opzicht de partij kunnen, van meening zijn dat zonder ingrijpen een behoorlijke bezetting van Kamerfractie en P. B. tot stand zal komen, welnu, dan kan men hier desnoods de zaken op haar beloop laten, ofschoon 't toch altijd beter is het zekere in plaats van het min-zekere te nemen. Maar dan blijft nog de kwestie van bezetting der redacties van *Het Volk* en de *Nieuwe Tijd* over.

Ik meen dat er met de *Volk*-redactie niet gewacht mag worden tot een eventuele vacature. Het is een misstand dat de minderheid er geen vertegenwoordiger heeft. Vliegen, die tot de uiterste rechterzijde van de partij behoort, drukt voornamelijk op het redactionele gedeelte van de krant zijn stempel. Is hier een neutraliseerend redactie-element niet gewenscht, zoowel voor de groote middelmoet der partij als voor de „marxistische” groep? Verder

het hoofddorgaan te leveren. Dat sommige „marxisten” in deze omstandigheden een eigen orgaan hebben opgericht, ligt voor de hand. De partij moet nu zorgen dat allen, die goede propagandistische en populair-wetenschappelijke artikelen kunnen schrijven, tot het hoofddorgaan worden aangetrokken.

De versterking van de *Volk*-redactie met een „marxist” en de poging om zodoende meerdere medewerkers aan ons hoofddorgaan te verbinden, is ook uit journalistiek oogpunt wenschelijk. Ik meen dat de tegenwoordige *Volk*-redactie niet is opgewassen tegen haar taak. Dit sluit geen verwijt in. Nog nooit heeft onze krant aan de vele eischen die haar moeten worden gesteld, voldaan. Steeds kon men op congressen ernstige klachten hooren. En 't zal nu zeker niet beter zijn. De krant bestrijkt een te klein gebied, geeft te weinig afwisseling, is te droog, heeft te weinig propagandistische kracht. Zij moet, om dit te verhelpen, elementen uit de minderheids-fractie aan zich verbinden. Het zal met kosten gepaard gaan, maar ook het abonnenanten-aantal sterk doen stijgen.

Ongeveer zooals met de *Volk*-redactie staat 't met de redactie van de *Nieuwe Tijd*. Bij de tegenwoordige redactie-regeling worden theoretische krachten afgevoeten of niet tot uiterste krachtsinspanning geprikkeld. De *Nieuwe Tijd* geeft ook te weinig steun aan de werkers in parlement, vakvereeniging enz. Zij geeft ook geen steun aan hen die met het Marxisme beginnen; zij kweekt warhoofden. Door haar geïsoleerde positie heeft zij dikwijls bijgedragen tot verscherping van de partijtwisten, wat bij meerdere voeling met andere groepen vermeden had kunnen worden. Opname van Troelstra en Vliegen in de redactie van dit tijdschrift schijnt mij het middel tot verbetering.

Ik vraag nu: wat is er tegen deze maatregelen nog aan te voeren? Sanctioneert men de meeningsverschillen, de fracties er door? Ja, doordat men erkent dat er meeningsverschillen zijn die niet weggedoeld kunnen worden. Neen, doordat men erkent dat met die meeningsverschillen kameradschappelijke samenwerking mogelijk is. Men sanctioneert dus meeningsverschillen, maar geen fracties, niet de meeningsverschillen zooals ze gezien worden door sommige opposanten in onze partij. Men sanctioneert dus niets meer dan wat ook de *Volk*-redactie erkent.

Zullen door het met voorbedachten rade bezetten der partij-organen met „revisionisten” en „Marxisten” deze zich tegenover elkander gaan organiseren en heftiger gaan strijden om de meerderheid in de partij? Het antwoord is niet moeilijk. Wrijving van meeningen zal er altijd blijven; met de verdere economische ontwikkeling zullen verschillende vraagstukken die de partij thans bezig houden, positief in de een of andere richting kunnen worden opgelost; maar andere vraagstukken zullen meer urgent worden. Al kunnen wij dus de meeningsverschillen niet uit den weg ruimen, hoogstens tot de werkelijke afmetingen terugbrengen, wij kunnen toch zorgen dat er geen fracties komen of blijven. En één van de middelen hiertoe is juist het bezetten van de partij-organen met „revisionisten” en „marxisten”. Worden al deze partijgenooten zoo tot samenwerking gebracht, kunnen meerderheid en minderheid in de partij op deze wijze volkomen tot hun recht komen, dan zullen zeer zeker kameradschappelijke debatten en polemieken om de meerderheid te winnen niet uit blijven. Juist om deze in voor de partij gewenschte banen te leiden, stelde ik o. a. de omvorming van het Zondags-bijvoegsel van *Het Volk* in een populair-wetenschappelijk orgaan voor. Maar de prikkel tot organisatie van fracties, houden van fractie-organen is verzwakt; alles wat in de partij buiten de leidende organen om gaat, kan dus als overbodig en onorganisatorisch worden beschouwd; alleen van dezen grondslag uit kan ook de *Tribune*-kwestie bevredigend worden opgelost.

Ook het confedereeren van den marxistischen *Volk*-redacteur met zijn engere geestverwanten kan ik dus niet als gevolg van de door mij voorgestelde poging tot verzachting van den partij-strijd zien. En evenmin sluit een dergelijke poging in

ning van verscheidene leden, die bo- niet werd tegengesproken, de houding van den Staat moet zijn als afnemer van een werkgever bij staking. Eenige leden gevoelen zich zelfs bezwaard door het voornemen van den minister, om controleurs aan te stellen uit de mijnwerkers. „Het is toch zeer twijfelachtig”, verzekeren zij, „of de arbeiders zich bij het doen der keuze voor die betrekking zullen laten leiden door juiste motieven en of de gekozenen zich als controleurs tegenover hun kiezers vrij zullen gevoelen.”

Met nadruk wordt bij de reorganisatie van de arbeidsinspectie „de absolute eisch” gesteld, „dat de directeur-generaal, alsook de hem toegevoegde inspecteur-adviseur ten volle beseffen, dat bij het behartigen van de arbeidersbelangen ook de bloei der nijverheid nooit mag worden uit het oog verloren, daar beide innig samenhangen.”

In een beschouwing over de Ongevallenwet worden de rentebekkers door onze gezins- en geboorte-aristocratie „bevoordeeld” genoemd!

Er wordt bij hoofdstuk IV geklaagd over weelderige inrichting van de tuchtscholen, en van de....., gevangenis! Onderscheidene leden wilden er niet van hooren, dat militairen die in vredetijd strafbare handelingen plegen, door den burgerlijken rechter zouden worden berecht; het wordt een ziekelijke opvatting geacht, dat iemand als Rosier mocht deelnemen aan een feestje op Koninginnedag.

Vele leden verheugden zich, dat Mr. Theodor geen subsidie wil geven aan kindervakantie- en -herstellingskolonies, en eenige leden verklaarden zich in het algemeen tegen subsidies van allerlei aard ten behoeve van instellingen, welke niet het karakter bezitten van het algemeen landsbelang te bevorderen. „Het uitkeeren van geldelijke subsidie aan dergelijke instellingen gaat te veel gelijken op de bedoeling, waardoor men onmerkbaar afdrijft op den weg van het Staats-socialisme.”

Als deze heeren over socialisme komen te spreken, vallen er natuurlijk grofheden of stomiteiten. Wij hebben al gezien, hoe zij zich uitlieten over democratische hervormingen. In één afdeling echter verdedigden eenige leden

FEUILLETON.

De Zeven Gehangenen.

Van LEONID ANDREJEV.

Naar de russische vertelling uit het Duitsch vortaald door J. F. A.

20

„Twee-aan-twee, dames en heeren. Twee-aan-twee, en juist zooals u wilt, maar wat snel, als 't u belieft.”

Werner wees naar Jansson, die alweer, door twee soldaten ondersteund, recht-op stond.

„Ik ga met hem. En jij, Serjosja, neem jij Wassili. En ga jij vooruit.”

„Goed.”

„Wij gaan samen, Moessetsjka?” vroeg Tanja. „En nu de afscheidskus.”

Zij kustten elkaar haastig. Zigeunertje zoende zoo hard, dat men zijn tanden voelde; Jansson zoende week en slap, met half-geopenden mond, en scheen overigens volstrekt niet te begrijpen, wat er gebeurde. Toen Sergej Golowin en Kasjirin reeds een paar stappen gedaan hadden, bleef Kasjirin plotseling staan en zei luide, met scherpen nadruk, maar op een toon, die vreemd en onbekend klonk:

„Vaartwel, kameraden!”

„Vaartwel, kameraden!” riepen de anderen luid.

Wassili en Sergej liepen verder. Het werd stil. De lantarentjes achter de boomen waren onbewegelijk blijven staan. Er lag een verwachting in de lucht, dat er een schreeuw, een stem, een gedruisch zou klinken — maar het bleef stil, overal, en onbewegelijk glom het gele licht der beide lantarens.

„Och lieve God!” riep iemand heesch, in ont-

jaren de tegenwoordigen heet worden, doegden toch zeker niet een te lang tijdsverloop kan genoemd worden, om te kunnen beoordeelen welk effect nieuwe maatregelen gehad hebben, blijven de besprekingen toch telken jare terugkeeren.”

Besprekingen, waar? In de Tweede Kamer natuurlijk, en wel door Troelstra. Zouden de heeren niet liever een koninklijk besluit verlangen, waarbij aan Troelstra wordt gelast, zijn mond alleen open te doen als het de geldprotsen van „de overzijde” behaagt?

Wij zullen hier maar eindigen. Er staan, dit om misverstand te voorkomen, ook enkele opmerkingen en wenschen in de Verslagen, die van een anderen, meer democratischen geest getuigen; die van het soort als wij hier aanhaalden, vormen echter verreweg de meerderheid. Het komiekst van alles is, dat de minister van Buitenlandsche Zaken op zijn kop krijgt, omdat hij een eerste-klerk, „verwijderd en bekwaam” heeft genoemd, van een kommissaris de „uitnemende diensten” prijst, een referendaris „ijverig en bekwaam” verklaart, van een kommissaris „verdienend niet geringer” zijn dan die van dien referendaris, den chef der expeditie „uiterst geschikt” noemt, en van een eerste-klerk der expeditie getuigt, dat hij werkzaam is geweest „tot bijzondere voldoening” van het sekretariaat-generaal der vredeskongressie. Zóó je ondergeschikten te prijzen, dat doet immers geen verstandig minister!

En, dit tot slot, er wordt gevraagd, „of er geen maatregelen te nemen zijn tegen het veelvuldig voorkomen, dat de met een medaille begiftigden alleen het lint dragen zonder medaille (alsof zij ridders waren!), wat althans in de wet tot instelling der orde van Oranje-Nassau uitdrukkelijk is verboden.”

Waarlijk, dáár moet wat aan gedaan worden; dat is heel wat noodiger dan al die zoogenaamd vooruitstrevende eischen van de democratie!

Zij wonden zich af, en weer werd het stil. Zigeunertje kronkelde en kromp en greep met de handen in de lucht:

„Wat moet dat dan? Dames en heeren, zeg, moet ik nu alleen loopen, zeg? 't Is toch veel prettiger om gezelschap te hebben. Dames en heeren! Wat moet dat nu?”

Hij greep met zijn vingers, die zich, als spelend, nu eens sloten, dan weer openden, Worners hand en zei:

„Mijnheer, goede mijnheer, loop jij toch met mij, zeg! Toe, doe mij nu dat plezier, weiger dat nu niet!”

„Ik kan niet,” zei Werner op smartelijken toon, „ik loop toch met hem!”

„Och lieve God! Moet ik dan alleen loopen? Och God!”

Moesja kwam op hem toe en zei zacht:

„Komt u maar met mij mee.”

Zigeunertje deinsde terug en vroeg met wild rollende oogen:

„Met jou?”

„Ja.”

„Kijk dat kleine ding eens! Ben jij niet bang? Nu maar, ik wil liever alleen loopen. Wat doet het er ook eigenlijk toe!”

„Neen, ik ben niet bang.”

Zigeunertje grijnsde haar toe:

„Kijk zoo centje eens! Ik ben toch een roover! Heb je dan geen verachting voor me? Neen, laat maar, het is niet nodig. Ik ben niet boos op je!”

Moesja zweeg en in het zwakke schemerlicht leek haar gezicht bleek en randselachtig. Toen liep zij eensklaps snel op Zigeunertje toe, sloeg haar armen om zijn hals en kuste hem vast op de lippen. Hij greep haar met de vingers bij de schouders, duwde haar van zich af en kuste haar daarop luid smakkend op de lippen, den neus, de oogen:

„Laat ons gaan!”

Plotseling gleed een der soldaten uit en liet,

die samenwerking het snelst en het meest doeltreffend verkregen wordt door ingrijpen van congres en P. B. en dat dit ingrijpen — mits 't met takt gebeure — geen organisatie der fracties tegen elkander, maar juist 't omgekeerde zal te weeg brengen.

De partij-organen moeten m. i. bezet worden niet alleen ongeveer in verhouding tot het aantal „revisionisten” en „marxisten”, maar ook met de meest bekwame en de meest verzoeningsgezinde personen uit beide fracties. Het komt er op aan dat de partij in de eerstkomende tijden stuurlijk krijgt die haar door de branding helpen. Ik ontken niet, dat ook als congres en P. B. niet ingrijpen, er kans is dat er „marxistische” Kamerleden en partijbestuurders gekozen zullen worden. Maar de grootst mogelijke kans is er dan niet om de kans dat de juiste personen in de juiste verhouding van „marxisten” en „revisionisten” bestaat bijv. dat het P. B. wordt samengesteld uit personen die de geschillen weer tot het uiterste zullen drijven en dat de bemiddelende elementen als Wibaut, Polak, Saunes te gering in aantal zullen zijn.

Indien personen, die in dit opzicht de partij kennen, van meening zijn dat zonder ingrijpen een behoorlijke bezetting van Kamerfractie en P. B. tot stand zal komen, welnu, dan kan men hier desnoods de zaken op haar beloop laten, ofschoon 't toch altijd beter is het zekere in plaats van het min-zekere te nemen. Maar dan blijft nog de kwestie van bezetting der redacties van *Het Volk* en de *Nieuwe Tijd* over.

Ik meen dat er met de *Volk*-redactie niet gewacht mag worden tot een eventuele vacature. Het is een misstand dat de minderheid er geen vertegenwoordiger heeft. Vliegen, die tot de uiterste rechterzijde van de partij behoort, drukt voornamelijk op het redactioneel gedeelte van de krant zijn stempel. Is hier een neutraliseerend redactie-element niet gewenscht, zoowel voor de groote middelmoot der partij als voor de „marxistische” groep? Verder is de verwijdering tussehen de partij-fracties zóó groot, dat de „marxisten” de beslissing over plaatsing van hun werk ongaarne in handen zien van een uitsluitend revisionistische redactie en niet geprikkeld worden om bijdragen voor

keerde zich toen snel om en liep als een blinde over de gladde sneeuw het bosch in.

„Hé, zeg, waar ga je heen?” riep een andere soldaat verschrikt. „Halt!”

Maar de ander liep, zonder op het roepen te letten, zijwendend en moeilijk verder door de dikke sneeuw; toen scheen hij over iets te struikelen, sloeg met de handen in de lucht en viel voorover. En zoo bleef hij, met het gezicht omlaag, in de sneeuw liggen.

„Raap het geweer op, kommisskop! Anders raap ik het op,” zei Zigeunertje dreigend. „Wat een dienstdoener!”

Weer begonnen de beide lantarentjes haastig heen-en-weer te ijlen. Werner en Jansson waren aan de beurt.

„Goeden dag, mijnheer!” riep Zigeunertje luid. „Als wij elkaar soms eens ontmoeten in de andere wereld, draai dan je hoofd niet om. Je kunt mij er ook wel eens een slok water geven, want het moet er machtig heet zijn.”

„Vaarwel!”

„Ik wil niet,” zei Jansson slap. Maar Werner nam hem bij de hand en de Estlander deed een paar stappen vooruit; toen zag men, dat hij staan bleef en in de sneeuw viel. Men boog zich over hem heen, tilde hem op en droeg hem weg, terwijl hij zich zwak verweerde tegen de armen die hem droegen. Waarom hij niet schreeuwde? Vermoedelijk, omdat hij vergeten had, dat hij een stem had.

En weer stonden de beide gele lichten ergens stil.

„Nu moet ik alleen gaan, Moessetsjka — wat treurig!” zei Tanja Kowaltsjoek. „Samen hebben wij geleefd en nu...”

„Tanetsjka, liefste...”

Maar Zigeunertje spartelde heftig tegen. Hij hield Moesja bij de hand, alsof hij vreesde dat zij van hem weggenomen werd en zei scherp en beslist:

„Och, juffrouw! Jij kunt toch wel alleen gaan,

schappelijke samenwerking mogelijk is. Dien sanctioneert dus meningsverschillen, maar geen fracties, niet de meeningsverschillen zooals ze gezien worden door sommige opposanten in onze partij. Men sanctioneert dus niets meer dan wat ook de *Volk*-redactie erkent.

Zullen door het met voorbedachten rade bezetten der partij-organen met „revisionisten” en „Marxisten” deze zich tegenover elkaar gaan organiseren en heftiger gaan strijden om de meerderheid in de partij? Het antwoord is niet moeilijk. Wrijving van meeningen zal er altijd blijven; met de verdere economische ontwikkeling zullen verschillende vraagstukken die de partij thans bezig houden, positief in de een of andere richting kunnen worden opgelost; maar andere vraagstukken zullen meer urgent worden. Al kunnen wij dus de meeningsverschillen niet uit den weg ruimen, hoogstens tot de werkelijke afmetingen terugbrengen, wij kunnen toch zorgen dat er geen fracties komen of blijven. En één van de middelen hiertoe is juist het bezetten van de partij-organen met „revisionisten” en „marxisten”. Worden al deze partijgenooten zoo tot samenwerking gebracht, kunnen meerderheid en minderheid in de partij op deze wijze volkomen tot hun recht komen, dan zullen zeer zeker kameraadschappelijke debatten en polemieken om de meerderheid te winnen niet uit blijven. Juist om deze in voor de partij gewenschte banen te leiden, stelde ik o. a. de omvorming van het Zondags-bijvoegsel van *Het Volk* in een populair-wetenschappelijk orgaan voor. Maar de prikkel tot organisatie van fracties, houden van fractie-organen is verzwakt; alles wat in de partij buiten de leidende organen om gaat, kan dus als overbodig en onorganisatorisch worden beschouwd; alleen van dezen grondslag uit kan ook de *Tribune*-kwestie bevredigend worden opgelost.

Ook het confereeren van den marxistischen *Volk*-redacteur met zijn engere geestverwanten kan ik dus niet als gevolg van de door mij voorgestelde poging tot verzachting van den partij-strijd zien. En evenmin sluit een dergelijke poging in dat de „marxisten” precies naar verhouding van hun aantal, plaatsen in de partij organen moeten krijgen; er zal zeer zeker met die verhouding moeten gerekend worden, maar natuurlijk ook met de capaciteiten der betreffende personen; *hoofdzaak*

kan niet alleen gaan. Waar wil je dan heen, zullen ze zeggen, jij zielenverstikker! Ik heb ook paarden gestolen, bij God! En als ik met jou ga, dan is het... dan is het alsof ik met een kind ga, begrijp je? Je begrijpt me toch?”

„Ja, ik begrijp je wel. Nu, 't is al goed. Laat ik je nog eens een zoen geven, Moessetsjka.”

„Ja, zoenen jullie elkaar maar”, moedigde Zigeunertje de beide meisjes aan. „Neemt maar hartelijk afscheid van elkaar.”

Moesja en Zigeunertje liepen verder. De vrouw liep voorzichtig, gleed af-en-toe uit en tilde, zooals zij gewoon was, de rokken op; en vast haar bij den arm houdend, voorzichtig met den voet den weg zoekend, ging de man met haar in den dood.

De lantarens bleven staan. Stil en eenzaam was het rondom Tanja Kowaltsjoek. De soldaten zwegen, zij leken allen grijs in het kleurlooze, zwakke licht van den beginnenden dag.

„Ik ben alleen”, zei Tanja en zuchtte. „Serjosja is dood, Werner en Wasja zijn dood. Ik ben alleen. Soldaten, zeg, soldaten, ik ben alleen! Alleen.”

Over de zee ging de zon op.

Ze legden de lijken der gehangenen in de kisten. Toen reden zij er mee weg. Met de uitgerekte halsen, de star uitpuilende oogen, de blauwgezwollen tong als een vreemde, gruwelijke bloem tussehen de met bloedig schuim bedekte lippen, keerden de lijken terug langs denzelfden weg dien de veroordeelden levend gegaan waren. En even vochtig en geurig was de voorjaars-sneeuw en even frisch en krachtig de lentelucht. En op de witte sneeuw lag de natte, platgetrapte overschoon die Sergej verloren had.

Zoo begroetten de menschen de opgaande zon.